

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejleli telefon (nyomda) 2-02

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Évesre 1150 Lei
Félévesre 600
Negyedévesre 320
Egy hóra 110

X évfolyam ♦ 32. szám

1929 Február Szombat 9
• 5689 év Söbat 28 •

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A restaurált egyházi állam

A fascizmus pápája végre behódolt az egyház papájának. Vasárnap ünneplés keretében aláírják a római Lateran-székesegyházban azt a szerződést, amely az 1871-ben megszüntetett pápai, illetve egyházi államot, ha nem is lényegében, de részleteiben visszahelyezi jogába.

Egy félszázad óta dukó harc zárul le ezzel az aktsussal: a Vatikán és az olasz állam harca, amely utóbbi függetlenségének kimondása óta nem volt hajlandó az egységes Olaszország terhére elismerni a pápai állam szuverenitását. Az elmúlt években egyház-ellenes fascizmusnak kellett jönnie, hogy a végleg eltemetettnek hitt egyházi állam újra jogába lephessen. A liberális államférfiak által kormányzott Olaszországban még csak elkezdése is lehetetlen volt az egyházi állam visszaállításának, mert hiszen a tizenkilencedik század, mely a természettudományos gondolkodás százada s az utána következő huszadik század, mely a szociális reformok korszaka volt, legnagyobb és leghalálosabb ellenfelét az egyházzal s legfőképpen a pápaságban látta.

Az egyházi állam keletkezését a középkori hagyomány egész Nagy Konstantin császárig viszi fel, aki Rómát s annak környékét, sőt egész Itáliát I. Szilveszter pápának ajándékozta volna. Azonban az idevonatkozó adománylevélről kiderült, hogy ez az adománylevél hamisított volt s a nyolcadik században az érdekelt pápák valamelyike hamisította. Megalakulása óta váltakozó szerencsével, váltakozó küzdelmekben harcolt léteért az egyházi állam, melyet számos olasz fejedelem, számos császár és király támadott meg, hogy szuverenitását elrabolja. Volt egy korszak — a tizennegyedik században, — amikor egy híres néptribun, névszerint Cola de Rienzi fellépése végső veszedelmbe sodorta az egyházi államot. Ezerháromszáznegyvenhétben Cola de Rienzi Rómát köztársasággá alakította át és azt egy olasz szövétség fejévé igyekezett lenni. Egész Itália fellelegzett akkor s mindenki egy szebb jövő váradását várta. Cola de Rienzi azonban nem sokáig tarthatta magát. A szövetkezett szentszökkel és a római nemességgel szemben elbukott s IV. Károly császár kiszolgáltatta őt a pápának.

Az ujkor első századában a hatalmas olasz főúri családok kihalásával a pápák hatalma lassanként korlátlanra vált. A pápák jóvedelmét hallatlan összegekre rugott: X. Leó alatt ez a jóvedelem 420 ezer scudira rugott, ehhez még 900 ezer scudi járult, amit a pápák a hivatalok eladásából szereztek maguknak. E pénzek legnagyobb részét a protestánsok elleni küzdelmekre költötte XIII. Gergely pápa.

A következő pápák világi hatalmuk megerősítésére fordították a pénzt s úgy látszott, hogy az egyházi állam hatalma mindörökké rendületlen marad, amikor a francia forradalom kiütött s alapjában rengette meg az egyházi állam épületét. A francia forradalomban elvették a pápaságtól Avignont és Vennaisint, 1796-ban pedig Napoleon hadserege megszállta Bolognát, Perugiát és Urbino. 1798 elején a francia csapatok benyomultak az egyházi állam területére és február 10-ikén megszállták az Angyalvárt és miután a pápa Sienába menekült: a franciák kikiáltották a római köztársaságot. 1800-ban VII. Piusnak sikerült

visszavenni a szent várost, de 1808-ban a francia csapatok újra megszállták Rómát.

Napoleon halála után lassanként bekövetkezett az egyházi állam hatalmának gyöngülése. A pápaság egyre nagyobb engedményeket volt kénytelen tenni az olasz demokráciának. 1849-ben pápai átok sem tudta többé megakadályozni a római köztársaság kikiáltását, amelyre a pápa tiltakozással válaszolt s a katolikus hatalmak közbelépését helyezte külföldre. A fiatal köztársaságot azonban a reakció mundeokori fellegvára: a Habsburgok Ausztriája leverte. A megtorlás, amelyet a restaurált pápai állam kiméletlenül vitt végére a demokratikus vezéreken: csöppet sem volt keresztényi ir-

galmasságtól áthatott. A szabadelvűeket 15—20 évre terjedő börtönbüntetésekkel sújtották, a titkos rendőrség közegei pedig valóságos rémuralmat teremtettek az akkor már szintén reakciós Franciaország szuronyainak védelme alatt.

Garibaldi korszakában már csak az ugynevezett „Patrimonium Petri” maradt a pápai állam birtokában, míg végre 1870-ben, a francia—német háború kitörésekor Victor Emánuel csapatai megszállták az egyházi államot s a nemrég elhunyt Cadorna tábornok Róma alatt termelt, Portapiánál rést lőt a falakon s az olasz hadsereg a lakosság örömrivalgása közepette bevonult az örök városba. Október 9-ikén Victor Emánuel rendeletileg oszlatta fel a pápai hadsereget s a pápai hivatalokat.

A pápa Victor Emánuel győzelmére egyházi átokkal felelt, de az egyházi á-

kot a liberális szellem akkori virágzása idején mindenki csak mosolyogva fogadta.

Egy évvel később, Victor Emánuel megpróbált egyezséget létesíteni a Vatikán s az olasz állam között. Biztosítani akarta a pápa számára személyének szuverenitását és azt a jogot, hogy követeket tarthasson a külállamoknál, biztosítani akarta számára a Vatikán, a Laterán és a Castel-Gaudolfoi kastélyokat és évenként 3 millió 225 ezer lrát. A pápa azonban e törvényeket nem ismerte el, sőt utódja, XIII. Leó sem.

Az egyház sok keserű megpróbáltatásának, a tudományos gondolkodással vívott harcában való alulmaradásának és Mussolinnek kellett jönnie ahhoz, hogy az egyház ismét jogába bírassék nagyon megtépzott jogába visszajuthasson.

A stabilizált lej első napja

Tizenegy országban 22 pénzintézet bocsátja ki jövő héten a kölcsönt. Lugosanu államtitkár elutazott Párisba. Zürichben már 3° 0-zel jegyzik a lejt, a többi tőzsdén még a régi árfolyamot jegyezték pénteken. Az összes részvények visszaestek a bukaresti tőzsdén.

A liberálisok is megelégedettek a stabilizációval és a lej új árfolyamával

Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet, tud.) Romániának ma reggel óta stabilizált valutája van. A külföldi jegybankok többségének támogatásával törvényesített új lejértéket a zürichi tőzsde a zárati ülézén már eszkomptálta is, amennyiben a nyitásban még 3.12 és félponttal jött árfolyamot leszállította 3.10-re. A többi külföldi tőzsde ma még a régi kurzus alapján jegyezte a lejt.

A pénteki devizaárfolyamok
A belföldi devizapiacosa a mai napot a várakozás bizonytalansága jellemezte amely az üzletkötéseknek a minimumra történt esökkenésében jutott kifejezésre. Pénzügyi körök véleménye szerint az új lej-árfolyam eszkomptálása minden vonatkozásban csak a jövő hétre várható. A kolozsvári piacon a következő árfolyamok mellett voltak kisebb tranzakciók:

Zürich 32.40, Newyork 168.15, London 814.10, Páris 659, Milánó 882, Prága 498.50, Budapest 29.40, Belgrád 2.096, Varsó 19.20, Bécs 23.68, Berlin 40.05.

Aresések a bukaresti tőzsdén
Bukarest a szokásos spannunggal dolgozott. A tőzsde rendkívül élénk volt, valamennyi papir árfolyama esett.
A Banca Nationala részvényei több mint ezer ponttal estek, a legutóbbi két-három naphoz viszonyítva pedig azesés 2000 lej részvényenként, aminek oka a bank alapszabályainak módosításában keresendő. Szakértők szerint a Banca Nationala részvényei még tovább is esni fognak. Ugyancsak esett Resica, a Creditul Minier és néhány bank részvényei is.

A tőzsde bizonytalansága előreláthatólag néhány napig fog tartani.

Ettől az átmenetinek jósolt incidens-től eltekintve megállapítható, hogy a lejnek 10 milligramm kilenctizedes finom

ságu aranyalapon történt stabilizálása általános megelégedést keltett az összes gazdasági körökben.

Még a liberális „Vilitorul” is megelégedését fejezi ki a stabilizáció megvalósítása fölött

és a stabilizáció árfolyamát is helyesen megválasztottnak tartja.

A lej új nemzetközi helyzete

A háború előtt a lej 0.3226 gram aranyat ért a lej, vagyis 3-szor annyit, mint a stabilizált lej. A több külföldi valuták jelenlegi aranyértéke a következő: dollár 1.6718 gram, svájci frank 0.3226 gram, francia frank 65.5 milligramm, font sterling 7.9881 gram (tiz 11-ed finomság mellett). Ha ezekhez az aranyértékekhez viszonyítjuk az új lej 10 milligrammos értékét, a következő paritásokat kapjuk: dollár 167.18 lej, font sterling 813.59 lej, svájci frank 32.25 lej, francia frank 6.55 lej, német márka 39.82 lej. Természetesen ez

a teoritikus érték kisebb mértékben módosul a piacon fellépő kereslet és kínálat szerint.

Ezt az árfolyamdifferenciát pénzügyi nyelven gold-pointnek nevezik, amely nem lehet nagyobb, mert akkor nem fizetődik ki idegen devizát venni senki-

nek, hanem inkább a Banca Nationala-tól vesz aranyat és azzal fizet külföldön. A jegybank jelenleg 255 millió lej értékű aranyfedezettel rendelkezik, amelyhez hozzá jön most a kölcsön utján befolyó 102.5 millió dollár, valamint a román-német egyezményből származó 75 millió aranyárka. Szakvélemény szerint

az új fedezet alapján a Banca Nationala akár 60 millió lejre is emelhetné a bankjegyforgalmát.

Pénteken délelőtt megalakult az Antonóm Pénztár, amely az állam közvetlen garanciája mellett fogja felvenni egy a stabilizációs, mint a gyfakölcsönt. A parlament által megszavazott törvényeket szerdáján, csütörtökön, vagy pénteken el is vitte Párisba, ahol

hétfőn, vagy kedden kibocsátják a kölcsön franciaországi részét.

Amerikában és Angliában csak a jövő hét szerdáján, csütörtökön, vagy pénteken kerül emisszióra a kölcsön, mert szombaton és ahét első két napján az ottani piac — week-end miatt — rendszert lanya.

Mely bankok lansiroyzák a kölcsönt?

A kölcsön jegyzésében a következő bankok es pénzintezetek vesznek részt:

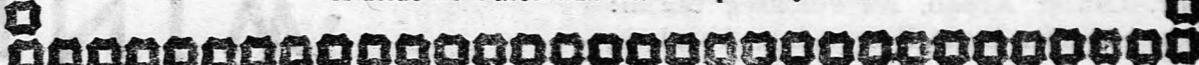

A cionista nők világszervezetének, a Wizonak kolozsvári csoportja

vasárnap este 8 órai kezdettel az Unitárius Kollégium disztermében

nagy előadóestélyt rendez.

Előadók: Dr. Jehuda Wilensky: Kolonizációs problémáink (Argentína—Krim—Palesztina). Dr. Fischer József: A zsidó asszony és a zsidó nép. Dr. Weiszburg Chaim: A zsidó nő Paleasztnában. Belépés díjtalan.

Amerikában, illetve a newyorki piacon a The Chase National Bank of the City of Newyork, a Blair and Cie.

Franciaországban, illetve a párisi piacon a Banque de Paris et des Pays Bas.

Angliában, illetve a londoni tőzsdén a Hambros Bank Ltd. és a Lazard Brothers and Cie Ltd.

Németországban, vagyis a berlini piacon a Nederlandsche Handel Maat-Deutsche Bank.

Olaszországban, illetve a milánói és római piacon a Banca Commerciale Italiana.

Svájcban, illetve a zürichi piacon a Banque de Credit Suisse.

Hollandiában, illetve az amszterdami piacon a Nederlandsche Handel Maatschappij, a Pierson et Co. és a Meidelsolm et Co. bankházak.

Belgiumban a brüsszeli piacon a Banque de Bruxelles, a Banque Belge pour l'Etranger és az antwerpeni piacon a Société Générale de Belgique, a Banque Centrale Anversoise és a Banque d'Anvers.

Csehszlovákiában a prágai piacon a Zivnostenska Banka.

Ausztriában a bécsi piacon a Niederösterreichische Escompte Gesellschaft.

Romániában a 3 millió dolláros részlet kibocsátását a Banca de Credit Roman, a Banca Marmorosch et Co. és a Banca Românească vállalta.

A kölcsönt tehát 11 országban, 13 különböző piacon összesen 22 pénzintézet fogja kibocsátani.

EGYESÜLETI ÉLET

A zsidó kórházegyesület hunyadmegyei szervezkedése

Röviden jelentettük már, hogy vasárnap délután megalakult az erdélyi zsidó kórházegyesület hunyadmegyei körülete — immár a kilencedik — rendkívül meleg hangulatban, mely a zsidó aldozatkészség magaslatos példát produkálta ebben a minden zsidó ügyben aldozatkész pártfogóra találó megyében.

Az alakuló gyűlést a dévai ort. zsidó hitközség tanácstermében tartották meg, melyen a petrozsényi hitközség dr. Schaffer elnökkel, a vajdahunyadi hitközség Léb Lajos elnökkel és a marosillyei hitközség dr. Rapaport elnökkel képviseltették magukat, több hunyadmegyei hitközség levélben csatlakozott (Brád, Hátszeg stb.), a dévai hitközség pedig teljes létszámban jelent meg. A központot dr. Sebestyén József képviselte, mellette az ősz, törődött Wezel Albert, a tordaiak nagykentélyű főrabijja vállalkozott a propaganda néhez munkájára.

Dr. Szegő Ernő, minden zsidó közéleti mozgalom lelkes harcosa nyitotta meg a gyűlést az egybehívók nevében. Utána dr. Lőrincz Jenő, a dévai hitközség nevében, Werner Rudolf a Chevra nevében és a vidéki vendégek hitközségeik nevében jelentik be csatlakozásukat. Fischer Gyula főrabbi nagyhatású beszédében méltatta a kórházegyesület feladatait. A beszéd valóságai elragadta a jelenlevőket, akik egymásután siettek felajánlásaikkal, melyek részletes kimutatását, mivel a jegyzések még folyamatban vannak, csak később közölhetjük. A dévai négyzet 10.000 lejt jegyzett, a dévai Chevra aranylakodalmos elnökének, Werner Rudolfnak nevére szintén 10.000 lejt.

A kerület tisztikarába beválasztották: díszelnökök: Mahler Ignác főtanácsost, Fischer Gyula főrabbit Déva és Müller Antal főrabbit Petrozsény. Elnök dr. Szegő Ernő, ügyvezető elnök dr. Laufer Árpád. Az elnökség tagjai: dr. Schaffer Lipót Petrozsény, Abraham József és dr. Deák Lajos Hátszeg, dr.

Rapaport Adolf Marosillye, Kugel Sándor Brád, Léb Lajos Vajdahunyad. Pénztáros dr. Laufer Andor, ellenőr Nussbaum Miklós, főtitkár dr. Diósy Phoebus helyettese dr. Szarvas Jakab Hátszeg. Választmányi tagok: Ehrenreich J. rabbi, dr. Lőrincz Jenő, Riesel Abraham, Schneeweiss Hermann, Hirsch László, Erős Aladárné, dr. Lőrincz Jenőné, Mihály Károlyné, Mahler Ignác, Seiger Ernő, dr. Schulhof Zsigmond, Blum Zsigmond, Komjáti Béla, Werner Rudolf Lówy Hermann Déváról, dr. Abraham Józsefné és dr. Molnár Jenőné Petrozsényből, dr. Krausz Ferenc Hátszeg, dr. Sicher József Marosillye és Hirschen hauser Sándor Vajdahunyad.

Wezel Albert tordai főrabbi beszélt ezután, aki hangsúlyozta, hogy beteges is kötelességének tartotta megjelenni, mert egy szent ügynek tesz vele szolgálatot. Dr. Sebestyén József köszönő szavaival a gyűlés feloszlott, a helyi és vidéki megjelentek azzal a jóleső tudattal távoztak el, hogy a zsidó ember szeretet még a mai különösen nehéz viszonyok között is módot talál arra, hogy testvéreirel erején felül is áldozzon.

A kolozsvári Ezra vezetősége közli az egyesület tagjaival, hogy rendszeres heti taggyűlését szombaton este pontosan 9 órakor tarja meg a Zs. N. Sz. helyiségében. Téma: Biajik: Halacha és aggada című tanulmánya.

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó egíse alatt működő zsidó iparos segítők egyesülete «Hitachdut Ha-avoda» kulturálódás-sorozatát rendszeresít. Minden vasárnap délelőtt az Árvagondozó Tanoncotthon nagytermében (Str. Paris 36) a zsidó közélet egy-egy reprezentánsa fog előadást tartani valamilyen zsidó, — általános kulturális — vagy technikai kérdéstről. A legközelebbi vasárnapon, folyó hó 10-én délelőtt 11 órai kezdettel dr. Szőnyi Géza fog beszélni a természettudomány szerepéről a modern iparban. A zsidó iparos ifjuság köréből vendégeket szívesen látnak. Beléptidij nincs.

Véres revolverharcban robbant ki a gyűlölet a görög kommunisták jobb- és baloldali frakciója között

Belgrád, február 8. Athéni jelentés szerint ma a görög kommunisták szélsőséges és jobboldali árnyalatai között verekedés és véres incidensekre került sor. A szélsőségesek a verekedés során revolvereket rántottak elő s tüzelni kezdtek, mire az ellenpárt szintén tü-

zeléssel válaszolt. A karhatalom beavatkozása kissé későn érkezett, mert addig mindkét részen több életveszélyes és még mintegy negyven sebesültje volt az incidensnek. Tizenkét sebesültet kórházba kellett szállítani, hétnek életben maradásához kevés a remény.

Kinevezték Marosvásárhelyi interimáris bizottságát

Popescu Adrian dr. lett az interimáris bizottság elnöke

(Targu-mares-Marosvásárhely febr. 8. Az Uj Kelet tud.) A marosvásárhelyi városi tanács feloszlásának hónapok óta húzódó kérdése ma végre megoldást nyert. Az interimáris bizottságot kinevező régenstanáisi dekrétum ma megjelent és zombaton reggel a hivatalos lapban is napvilágot lát. Az interimáris bizottság elnöke, mint ahogy az előrelátható volt, dr. Popescu Adrian lett, aki a mai napon átvette hivatalát és le-

tette az esküt dr. Vescan vármegyei prefektus kezébe.

Az interimáris bizottságba Popescu mellé még két román és három magyar tanácsost neveztek ki. A tanácsosok névsora a következő: Roman Ion, Al. Gheorghe Vasile, dr. Ferenczy Zsigmond, dr. Sebestyén Miklós és Sziggyártó Sándor.

Marosvásárhelyen élénken kommentálják, hogy az interimáris bizottság mel-

Ma és holnap utoljára

lé speciális megbízással kinevezték Pantea Stefan vármegyei főjegyzőt. A speciális megbízást a kinevezés nem körvonalozta annyira, hogy Pantea munkáját a tanásban meghatározhassák. Egyelőre Pantea tagja a permanens bizottságnak, jövőbeni szerepét illetőleg pedig az a vélemény alakult ki, hogy ő lesz Marosvásárhely polgármestere. Román részről ez a verzió napok óta tartja magát és minden valószínűség szerint, a kiírandó közszégi választásokon ő lesz a kormánypárti lista vezetője.

Valóságos háborúvá fajult Bombayban a verengzés a hinduk és a patán-törzs között

London, február 8. A Daily Express jelenti Bombayból, hogy a zavarok tovább tartanak s a helyzet egyenesen kétségbe ejtő. A hinduk és patánok közötti ellenségeskedések hovatovább háborúvá fejlődnek, amit a karhatalom beavatkozása sem tud elhárítani. A verengzéseknek negyven halottja és négyszáz súlyos sebesültje van.

A kisebbségi kérdésen kívül az optánsper is szerepel a Népszövetség ülészakájának programján

Genf, február 8. Sir Eric Drummond népszövetségi főtitkár tegnapi elküldte a tanács tagjainak a márciusi ötvennegyedik tanácsülészakájának programját. A programban kisebbségi kérdések viszik a főszerepet. Mindenekelőtt a programban szerepelnek Stresemann német külügyminiszternek és Dandurand kanadai tanácsagnak indítványai a kisebbségi kérdéssel kapcsolatban.

Heidelbergi diákélet

Napirenden szerepel ezenkívül a magyar kormány a magyar-jugoszláv döntőbíráóság kiegészítésére vonatkozó kérése, mert a jugoszláv kormány a Frigyes főherceg birtokaival foglalkozó perben visszavonta a döntőbíráóságba küldött bíráját.

A magyar-román optánsper is a napirenden szerepel, de ez a pont csak formailag van beiktatva, mert a kérdésben most folyó közvetlen tárgyalások minden valószínűség szerint szükségletlenül teszik annak tárgyalását. Az ülészakájának negyedikén kezdődik Szocialista olasz tanácság elnöklésével.

Selectmozgóban

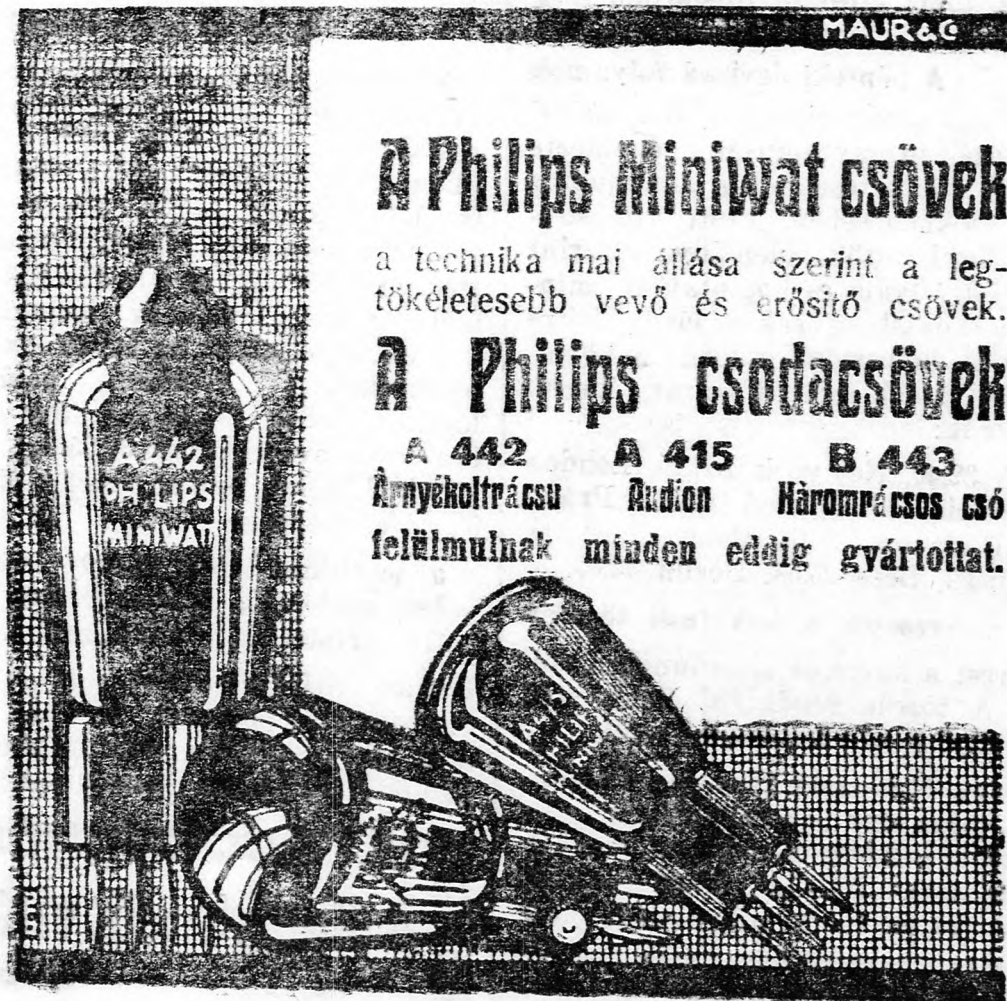
Holnap vasárnap d. e. 11 órakor mozi-matiné a Magyar Színházban 15 és 10 lejes helyárrakkal.

MALEK

- 1. Malec szerelmes.
2. Malec öngyilkos.
3. Malec nyomoz.
4. Malec golyójátékos.

Ajánlunk משה שלום edes nemes paprikát Fuchs oradea-i főrabbi ur hechscherével ellátva. 5 kilogramos postacsomagtól kezdve bérmentve, minden állomásra.

Lowrini hengergőzmalom paprikaosztálya Lowrin (Banat) Jud. Timis.

A Philips Miniwatt csövek a technika mai állása szerint a leg-tökéletesebb vevő és erősítő csövek.

A Philips csodacsövek A 442 A 415 B 443

Árnyékoltvácsú Audion Hárompócsos cső felülmulnak minden eddigi gyártottat.

PHILIPS 'MINIWATT'

Bá

Lesu akat

(Cluj-Kolozs tudósítójától.) hóval borított szél sívát ker... zenege órák... vesztel. A... alkalommal... Tavaly ilye... háltarem és... óra hosszat... (táros átvette... Hiába, a k... tdnak lelkes... sorsból mag... módon csak... tálszik csupá... éjteltáiban a...

Az elmúlt... kodott a bált... párt ifjuság... akarta volna... erejének és a... diül ók a jöv... nagyon és a... gok között e... kopoltás ruh... kóba öltözött... ilik ez egy e... bálon már m... A választékos... és hölgyek e... getne egymás... elegánsan. A... mány „gutge... újít után vál... kor felenged... féktelen ked... levégoje ura... örvendő, jók... öregek a mu... usk el.

Valamivel e... rembe Vaida... akiket spontá... néhány percig... megtorpan. A... hámnuszra. A... is elhangzana... taláta magu... nek és megk... hatalmas kol... talok vig üte... hangulatban... zeti táncot.

A zene mos... léne feldarab... hamar ismét... emlékeztet.

Mit... Vajda

Visszaemlék... amikor még... marea bálján... jut kicsikarn... Amikor ezek... Maniu Gyulá...

— Ne hara... éjszakáján... kérti Öntől... — En nem... de Ön se har... telni.

Akkor ezt k... — Mit gond... ében is ellen... — Próféta... mosolyogva... a jövőre is e... akkor a liber... mennie.

— Maniu t... mert hol van... uak bált pen...

Tava

Az első kormánypárti Chemarea-bálon

Báli beszélgetés Vaida-Voivod és Ioaniteacu miniszterekkel

Lesújtó miniszteri vélemény a szigürencáról. A kormány meg akarja adni az amnesztiát, de nem engedi magát terrorizálni

(Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dermesztő hideg van s a jóval borított kolozsvári utcákban csipős szél sávit keresztül. A Newyork előtt fél-nyolc órákor még csak néhány autó vesztel. A Chemarea-bál közönsége ez alkalommal lassan gyülekezik.

Tavaly ilyenkor már zsúfolva volt a ballérem és visszaemlékszem, hogy félóra hosszat kellett várnom, míg a ruhátáros átvette buzdámát.

Hátha a kormányon lévőek már nem térdnek lelkesezni. A mostoha ellenzék sorsból magasba lendült urak előkező módon csak éjjel felé és akkor is úgy látszik csupán kötelesegből fáradnak el éjjeltájban a bálba.

A kormánypárti bál

Az elmúlt évben féktelen jókedv uralkodott a balléremben. A nemzeti parasztpárt ifjúsága, mintha demonstrálni akarna volna, mennyire tudatában van erejének és annak, hogy ők és csak egyedül ők a jövő emberei. Sokan voltak nagyvonalú és a fekete frakkok és szmokinok között elég sűrűn bűnt fel egy-egy kopollas ruhába, vagy szürke szürke zakóba öltözött ellenzéki harcos. De így is állik ez egy ellenzéki bálhoz. A tegnapi bálban már másképen volt.

A választékos eleganciával öltözött urak és hölgyek kimért gesztusokkal beszélgetnek egymással. Halkan, finoman és elegánsan. A bálra rá van süttve a kormány „gúgcsint” peccsétje. Csak jóval éjjel után változik meg a hangulat, amikor felenged a hivatalos feszültség és féktelen kedély közvetlen és barátságos levegője urálja a balléremet. Az élclnek örvendő, jókedvűen táncoló fiatalok és öregek a mulatság forgatagában merülnek el.

Höráznak a miniszterek

Valamivel éjjel előtt lépnek a ballérembe Vaida és Ioaniteacu miniszterek, akiket spontán lelkesedéssel ünnepel néhány perog a bálozók tömege. S a bál magtorpan. A zenekar rázendít a királyhimnuszra. Amikor az utolsó akkordok is elhangzanak, Ioaniteacu és Vaida, felállva magukat, a terem közepére sietnek és megkezdik a hórát. Percek alatt hatalmas kóron képződik öregek és fiatalok vig ütemben, de szinte ünnepléses hangulatban járják ezt a komoly nemzeti táncot.

A zene most álsiklik egy valcerbe, a lénc feldarabolódik s a hangulat csakhamar ismét a régi Chemarea bálokra emlékeztet.

Mit mondott tavaly Maniu és Vajda

Visszaemlékszem, az elmúlt évben, amikor még Maniu is jelen volt a Chemarea bálján, milyen nehéz volt intervju kicsikarni a két ellenzéki vezértől. Amikor ezekkel a szavakkal fordultunk Maniu Gyulához:

— Ne haragudjék elnök ur, hogy a bál éjszakáján is nyilatkozatot akarunk kérni Öntől, akkor így válaszolt:

— Én nem haragszom, ha Ön kérdez, de Ön se haragudjon, ha én nem fogok felelni.

Akkor ezt kérdeztük tőle:

— Mit gondol elnök ur, vajjon jövő évben is ellenzéki bálba fogunk táncolni.

— Próféta nem vagyok — mondotta mosolyogva — de é azt hiszem, hogy ha a jövőre is ellenzéki bálba akar táncolni, akkor a liberálisok báljára fog kellenni mennie.

— Maniu tényleg nem volt próféta — mert hol van most kedvük a liberálisoknak bált rendezni...?

Azután Vaidánál próbáltunk szerencsét. Kérdéseinkre anekdotákkal válaszolt. Még visszaemlékszem, amikor feltettük neki is azt a kérdést, hogy melyik farsangon fogjuk mint minisztert táncolni látni, ezt válaszolta:

— Mire majd harmadszor kukorékol a kakas. Eddig egyszer dobta ki a román parlamentből, még kétszer kidobnak s akkor majd eljön a mi farsangunk. A

Politikai nyilatkozatok két tánc között

Nagyot változtak az idők azóta. A miniszterek most beszédesek s készséggel, szívesen válaszolnak összes kérdéseinkre.

D. R. Ioaniteacu. Negyvenöt éves, de már teljesen ősz. Sugárzó, fiatalos arcából közvetlenség és értelem sugárzik. Nyíltszívű és nyílt szemű ember. Könnyed és gyors ítéletképesége, valamint logikája, imponálóak s nagy kulturáját igazolják. Régi parlamenti debatter. Az ellenzéken rettegést népvészár volt.

Nagyon-nagyon örvendek, hogy megismerhettem a kisebbségi sajtó képviselőit, — mondotta, amikor hozzáléptünk — és alkalmam nyílik arra, hogy közvetlen kontaktust vegyek fel a kisebbségi lakossággal. Kérdezze az urak és én válszolni fogok:

A közigazgatási reform

Eszünkbe jut elődje, Tataresu al liberális kormány legelső tétele üzemelnek az eszközök. Milyen más ez a kedves, őszhajú, fiatal miniszter. Mennyire át van fűtve a szabadelvűség és a demokrácia eszméitől. A legaktuálisabb problémákat vetjük fel, többek között a közigazgatási törvény reformját, mire elmondja, hogy három törvénytervezet jár kézről-kézre a kormány tagjai között, de még nem alakult ki egy végleges tervezet. A kormány ezideig még csupán a főbb irányelveket fektette le, amelyek a tiszta demokrácia, a decentralizáció és autonómia elveit ölelik fel. Több, mint valószínű, hogy az országot két kerületre fogják felosztani, földrajzi és történelmi felkésze szerint s a kerületek élén kormányzók fognak állni, akik a prefektusok és a belügyminiszter között fogják fenntartani a kapcsolatot, kormányzóságukban ők fogják kinevezni a közigazgatási tisztviselőket és intézni fogják a kormányzóságok speciális és általános ügyeit.

Közben Vaida is odalép az újságírók csoportjához s amikor az egyik a kisebbségek serelmeiről tesz említést, Vaida maliciozusan jegyzi meg:

Kisebbségi konklávé

— Ha a kisebbségek összes kívánságait teljesítjük, mi dolga marad külgyminiszterünknek Genfben Ezután így folytatja:

— Megismétlem, amit az elmúlt évben is mondtam maguknak: Ha tovább kritizálnak bennünket a kisebbségek, elhívom igazi képviselőiket Bukarestbe, bezárom őket egy elkülönített épületbe s mint a pápaválasztásnál, nem bocsá-

miniszter akkor 30 napra volt kitiltva a parlamentből s épen ezért így folytatta:

— Kicsit ugyan hosszú idő, mert előbb le kell teljen ez a 30 nap s még kétszer 30 nap. Ki kell várni tehát a bójtót.

A jóslat bevált. Azzal a különbséggel, hogy Vaida nem a harmadik, hanem a második kitiltása után lett az ország belügyminisztere.

tom ki őket mindaddig, amíg nem tudnak egységes megállapodásra jutni az új kapcsolatban, hogy melyek a kívánságaik.

— Az elmúlt Chemarea-bálon miniszter ur kérdéseinkre azt válaszolta, hogy a következő Chemarea-bál már kormánypárti mulatság lesz. Kegyelmes ur vajjon tényleg őszintén gondolta, hogy a következő Chemarea-bál meg-bukik a liberális kormány.

— Őszintén, biztosra vettem, hogy a liberálisok meg fognak bukni, de afelel nem voltam biztos, hogy a követ-

Sok fölösleges munkát végez a szigüranca — mondja Vajda miniszter

— Mi lesz a szigürancaival? Mi az egyéni véleménye erről az intézményről?

— Az én egyéni véleményem nem a leghizelgőbb. Sok fölösleges munkát végez s az éjszakáimat rabolja el az a sok felesleges jelentés, amely a szigüranca-ról összefut a belügyminisztériumba. De hiszen én vagyok a főszigüranca, nekem nem szabad rosszat mondani erről az intézményről, forduljanak inkább Ioaniteacuhoz.

Erre megint Ioaniteacu veszi át a szót Neki sem szimpatikus a szigüranca mostani formájában és kijelenti, hogy teljesen reorganizálni akarja. Beolvasztani a rendőrségbe, hogy mint titkosrendőrség működjen. Ugyhogy a közönség is tudjon létezéséről.

De különben el kell takarítanunk a régi rezsim által ránk hagyott szemetet is. Meg vagyok győződve, hogy a szigürancaikon dolgozó száz meg száz ember munkáját ténylegesen tíz derék tisztviselő végzi el. A felesleges kilencvenet elhatározott szándékom leépíteni. Ma délután többek között vizsgálatot tartottam a kolozsvári szigüranca s megállapítottam, hogy tíz olyan tisztviselőt, aki itt kapja a fizetését és itt van kinevezve, Bukarestbe delegálták. Ott természetesen a liberális párt politikai megbízottjaiként működtek és pártérdekeket szolgáltak. A szigüranca-ra szük sége van az országnak, de nem ebben a formájában.

A rendőrséget is átszervezik

Ezután a rendőrségről kezd beszélni: — A nagyobb városokban francia, a kisebb városokban pedig csehszlovák

Bürger Albert

boroskrakkói szőlőgazdaságában termelt, a marosvárhelyi orth. főrabbi felügyelése alatt szüretelt és **בּוּרְגֶר**-el, ellátott elsőrendű minőségű

husvéti fajborok

akár vagontelekben, akár pedig 16—700 literes hordókban már most kerülnek eladásra

Bürger Albert sörgyára Targu-Muresz eszközi.

kező Chemarea-bál megbuknak. Egyik kollégánk a Patria tegnapi számát mutatja meg a miniszternek, amelyben arról szól az egyik cikk, hogy az erdélyi községi jegyzők többsége kisebbségi és hogy ez türethetetlen állapot.

— Igaz, — mondja erre Vaida Voivod — de ha tőlem függene, én minden kisebbségi polgárból köztisztviselőt csinálnék, hogy a román polgári elemek az ipart és a kereskedelmet uralhassák. Ez a mi szempontunkból sokkal előnyösebb volna. Ha a kisebbségek, mint tisztviselők a kormány szolgálatába állanak úgy a kezeim között fogom őket tartani s azt tehetem velük, amit akarok.

— Tényleg azt gondolja miniszter ur, hogy a kisebbségek olyan veszélyes elemek az országnak, akiket a kezében kell, hogy tartson?

A miniszter ügyesen elsiklik a kérdés felett.

mintára akarjuk megszervezni a rendőrséget. Mintarendőrséget, — füzi még hozzá.

— És a csendőrség? — kérdeztük.

— A csendőrség is egy teljes átszervezés előtt áll. Iskolázatlan katonacsendőröket többé nem használunk. Csak professzionista csendőreink lesznek, akik élethivatásuként fogják betölteni állásukat. Mentésiteni fogjuk őket minden politikai befolyás alól s egy olyan szervtől lesznek függőek téve, amely biztosítja a csendőrök függetlenségét minden politikai érdeklés szemben

— Mi lesz a baksis-törvényről?

Ioaniteacu meglepetve néz reánk. — A baksis elfogadása és adása törvénybe ütköző cselekmény és ezért mi még egy törvényt, a baksis elfojtására nem alkothatunk. Csengő hangon szinte szónoki hévvel folytatja:

Senki ne adjon többé baksist

— A korrupt tisztviselőkkel szemben a becsületes polgárságnak kell felvenni a küzdelmet. A polgárok érnységhez appellálunk, az ő kötelességük megszüntetni azt a szegényletes állapot, amely annyira elharapoztat minálunk s amely rányomta bélyegét az országnakra. Meg kell kezdenünk a tisztító munkát s a legkiméletlenebb küzdelmet a korrupció ellen. Hosszas nehéz küzdelem lesz ez, amelyben elsősorban a kisebbségekhez appellálunk. A kisebbségi elemek sajnos kényszerülve voltak baksist adni, hogy jogos kérésük elintézését nyerjen. Ennek az állapotnak meg kell szünnie. Megragadom az alkalmat, hogy megkérjem önöket, hívják fel lapjaikban a polgárok figyelmét arra, hogy a baksisrendszert, ezt a társadalmi fekélyt csak közös erővel törhetjük le. Senki ne adjon baksist. Ne adjon és ha kérnek, akkor se adjon, hanem azonnal táv-

Amerika film-csodája! A jövő hét nagy attrakciója!

Lillom.

Szerzője: Molnár Ferencz. Főszereplők: John Gilbert, René Adorée, Lionell Barrymore. Látható a Magyar Színházban: Hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken (3, 5 és 7 órákor.)

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött Czinknéi Cluj.

fratilag közöje a kormány illetékes miniszterével annak a tisztviselőnek a nevét, aki baksist kér, vagy elvár. A polgár ne tartson a következményektől, mert a baksis hiveivel mi a legkíméletlenebbül kívánunk elbánni. Én magam már sok olyan tisztviselőt mentesztettem, akit korrupción értem rajta. Egyébként felkérem önöket is, hogy minden visszaélést közöljenek lapjaikban, amelyet én élénken figyelek.

Vajda érdeklődéssel halgatja Ioanitescu szavait és helyeslőleg bólint fejével. Ismét hozzá fordulunk:

Egy kényes kérdés

— Kegyelmes Uram, mi a véleménye az amnesztiáról. Melyek a kormány intenciói ezzel a kérdéssel kapcsolatban?

Vajda Sándor arca elsötétedik. Kizökken nyugalmából és magából kikelve, nála szokatlan hangon adja meg a választ kérdésünkre:

— Mi tudjuk, hogy mi a kötelességünk, de senki sem oktroyálhatja reánk akarátát. Irják meg, hogy azok, akik az amnesztia körül olyan lármát csapnak, arsanak az ügynek. Hagyják a kormányt nyugodtan dolgozni és külső befolyások hatása alatt ne terrorizáljanak minket. Barbusse és társai nem diktálhatnak minékünk.

— De hiszen... próbáljuk közbevetni. Vajda azonban szenvedélyesen folytatja:

— Parasztállam vagyunk és a mi parasztjainknak nincs szükségük bolsevizmusra. Az ország magasabb érdekei szentek előttük. A törvényesség, a szabadelvűség és a demokrácia hatja át munkánkat és épen ezért meg fogjuk találni a módját annak is, hogy az amnesztia kérdését igazságosan oldjuk meg.

Még egyszer megismétli:

— Senki se próbáljon terrorizálni bennünket.

Vajda Sándor aig tud uralkodni magán. Röviden elbucszuk tőlünk és a bálterem egyik félreeső zugába húzódik.

Ismét Ioanitescuval maradunk, aki tovább beszél a közigazgatási törvény reformjáról.

— Miért nem táncol Miniszter ur?

— Látják, látják, erről majdnem meg feledkeztem, pedig épen ezért jöttem Kolozsvárra.

A miniszter jókedvűen int: a viszont látásra és egy szép szöke, kipirult arcú leánykát táncba visz. Meg kell állapítanunk, hogy Ioanitescu egyike volt a bál legjobb táncosainak.

Fiatal chemaristák közé kerülök.

Visszaemlékszem, a tavaly arról

folyt a vita egy ilyen csoportban, hogy forradalommal, puccsal kell-e megbuktatni Vintila Bratianut, avagy táncosabb várn.

Most arról folyik a vita, hogy a stabilizációnak és kölcsönnek milyen kö-

vetkezmenyei lesznek az ország gazdasági életében.

Egyszer csak felkiált az egyik: — Hagyjátok már a politikát, torkig vagyok vele. Táncoljunk. Ebben a pil-

lanatban felcsendül a jazz élénk zenéje s a vitatkozó chemaristák átsietnek a táncterembe, ahol már tetőpontra hágott a hangulat.

Hátszegi Ernő.

Vasárnap ünnepélyes formában írják alá a pápai állam elismeréséről szóló okmányokat

A francia reakció lapjai nagy örömmel regisztrálják a szenzációs eseményt. A szerződés fontosabb pontjai

Róma, február 8. Röviden jelentette az Uj Kelet, hogy Gasparri bíboros, pápai államtitkár ma hivatalosan közölte a Szentzséknél akkreditált diplomáciai testület tagjaival, hogy a Vatikán és a Quirinál között létrejött a megegyezés. A lapok közlése szerint a szerződés ünnepélyes formában vasárnap írják alá és kedden a pápa koronázásának évfordulóján közlik a nyilvánossággal.

A párisi lapok római tudósítóinak közlése szerint a pápa hivatalosan hétfőn közölni fogja az aláírás tényét és a szerződés kedden reggel megjelenik az „Osservatore Romano”-ban, a Vatikán hivatalos lapjában. Az olasz fővárosban úgy tudják, hogy a szerződés területiális tekintetben a jelenlegi helyzetet csak jelentéktelen változásokat eszközöl.

Róma, február 8. A római szerződés aláírt példányainak kicsérése vasárnap délelőtt lesz a lateráni templomban, Mussolini miniszterelnök és Gasparri bíboros pápai államtitkár személyes közreműködésével. A megegyezést két külön okmányba foglalták. Egyik az egyházi állam szuverénitására elismeréséről szól, a másik konkordátum Olaszország és a Vatikán között.

A Vatikán szempontjából a területi problémák háttérbe szorultak, egyéb, a Szentzsék szempontjából fontosabb kérdésekkel szemben. A papi rend függetlenségét és az ifjúság nevelését azonban a többek között sikerült teljes mértékben a Vatikán kívánásaihoz képest megoldáshoz juttatni.

Beavatottak szerint a szuverénitást elismerő szerződés a következő pontokba foglalt megállapodásokat tartalmazza:

1. A kánonjog életbe lép újra Olaszország egész területére s a kivételek megszűnnek.
2. A Vatikán régi és új területe között területidifferenciáért két milliárd lira

kártérítést kap, mely összegből egy milliárd azonnali fizetendő, a másik milliárd későbbi időpontban.

3. A Vatikán keskeny sávot kap a Szent Péter templom vonalán, az egyházi állam területe egyébként a Szentzsék fennhatósága alatti eddigi területet nem sokkal mulja felül.

Páris, február 8. A Havas távirati iroda jelentése szerint a lapok behatóan foglalkoznak a Vatikán és Olaszország között létrejött egyezmény jelentőségével. A legtöbb lap hangoztatja, hogy a meg-

egyezés valamennyi kormányt közelről érdekl. A Figaró, az Action Française s a Goulois elismeréssel írják Mussoliniról, aki lehetővé tette, hogy az egyház a társadalmi rend telforgatóival szemben sikeresen felvehesse a küzdelmet. Az Echo de Paris, a Petit Parisien és az Oeuvre elismerik a fasiszta kormány sikerét s ugyanakkor hangoztatják, hogy a Vatikánt tenyleg nemzetközivé kell tenni, a pápaságnak szakítania kell azzal, a századok óta meggyökerezett tradícióval, hogy a pápa csak az olasz bíborosok közül kerülhet ki.

Meghalt Rákosi Jenő

Hosszu szenvedés után az elmúlt éjjel örök álmra hunyta le szemeit a magyar publicisztika és újságírás klasszikus nagysága: Rákosi Jenő. Egy egész korszak záródott le az ő halálával, — a magyar liberális korszak, melynek egyik legharcosabb tollu publicistája és politikai eszmehirdetője volt. Pályafutását a hetvenes években kezdte a „Budapesti Hirlapnál”, amelynek egyik alapítója és hosszú évtizedeken keresztül főszerkesztője volt. Meggyőződéstől fűlt, szenvedélyes hangú publicisztikai cikkeivel hamarosan feltűnést keltett, még inkább színházi és társadalmi kritikáival, amelyekből gazdag, de konzervatív világszemléletű íróember friss szempontjai esendültek ki. Petőfi és Arany s a nagy magyar klasszikusok csodálatán nevelődött ízlése Shakespeare és az akkor divatos romantikusok csodálatával elegyedett benne és csak természetes, hogy férfikora delelőjén már nem tudott kellő megértéssel viseltetni a modern irányzatokkal szemben. A „Nyugat” körül csoportosult fiatal írógeneráció benne talált leghatalmasabb ellenfelére,

ő volt az, aki Adyt és Babitsot lépten nyomon kikezdte és nagyon sokszor igazgatalanul támadta. A hatalmas író és újságíró generáció szeretele ettől az időtől kezdve erősen megsapadt iránta. A háború alatt is meglehetősen antipátiát váltott ki, többnyire uszító hangú írásával, amelyeket sovinszita szempontok fűtöttek. Tisza Istvánnak személyes hívei közé tartozott s ennek halála és bukása után már-már úgy látszott, hogy teljesen letűnik a közélet színpadáról. A területelmi változások különös szeszélye folytán azonban még egyszer megadott Rákosi Jenőnek, hogy liberális meggyőződésű és tisztult európai gondolkodású — minden konzervativizmusa ellenére is, — megragoytassa. A fehér terror és az azt követő reakció idején Rákosi Jenő volt talán az egyetlen régivágású publicista, aki merészen szembe mert fordulni az antiszemita uszítással és kemény szavakkal talált az ugynevezett felelőtlen elemek banditizmusának osztorozására. Általában öregkorában sokkal inkább hajlott a felvilágosodott és progresszív szempontok megértésére. Néhány évvel ezelőtt a „Budapesti Hirlap” idegen érdekltségnek adta át s azóta a „Pesti Hirlap” vezére és irányítója lett. Néhány héttel ezelőtt influenzában betegedett meg s öreg szervezete már nem tudott megküzdeni a gyilkos kórral. Tegnap éjjel rövid haláltusa után kiszendedett a magyar újságírás doyenje és nagymestere. Halála mélységes részvétel keltett úgy a magyar művészvilágban, mint azokban a politikai körökben, melyeknek eszmévilága sok rokonságot mutatott az ő eszméivel.

Beszéljünk őszintén a vevővel: az a modern kereskedő jelszava!!

Ugy akarom a csendes februári napokat élékké tenni, hogy le szállítottam az árakat nagyon olcsóra és ezáltal nemcsak megélelitem az üzletemet, hanem lehetővé teszem mindenki részére, hogy kevés pénzért sok és jó árut kapjon nálam.

Mutatóba közlök egy néhány beszédes árat:

Gyapju mellény urak és hölgyek részére	Lei	373.—
Gyapju pullover urak és hölgyek részére	"	377.—
Hibátlan selyem harisnya hölgyek részére	"	63.—
Cérna-flor harisnya hölgyek részére	"	57.—
Ia. angolfontalból harisnya urak és hölgyeknek	"	33.—
Reform nadrág hölgyek részére, hibátlan áru	"	67.—
Selyemes uj mintájn zokni urak részére	"	33.—

Ilyenek és még ennél is olcsóbbak az áram! Nézze meg a lobogós üzlet kirakatjaimat!

Sipos, Cal. Reg. Ferdinand-ut 8 szám.

Butor
vásárlás bizalom dolga
Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat
Marosvásárhelyre
(Tg.-Mures) és tekintse meg
Székely és Réti
Erdélyrészi Butorgyár Rt., hatalmas raktárait.
Büsendorfer, Stigl, Wirth, Hoffmann
zongora és pianó
gyárak köpviselete.

Fütsön
Fischer
éle
ával
Telefon 1300
Repülőhídon túl.

Péntek, 1929
Az Uj Kelet
Főszerkesztő
Felelős szerk
Bukareszt szerk
Str. Cal
Uj Kelet
Irodája
A besza
csatlak
les
Egész R
Tom
Legutóbb
nagyszabás
váradi orto
tősége a je
ellátása és
ellen megind
országban a
szenvesebb
másután jel
költségvetés
menza-alap
kulnak meg
az Ország
csoportjai.
hitközség in
községek e
nak hozzájá
Mispátini sz
Tomche J
Ezen napon
mint a fiók
nak a tóra e
befejezése u
gondnokság
denkinek, h
fel a szokás
ban a menz
relsohn kise
szágyuilési
jelentette be
csatlakozásá
hoz. A levél
pótló munká
hitközség a
által végez.
dó önértet,
aránt paranc
mélto formá
giai ifjúságá
«böcher», ki
mint tudásb
melyik diák
egy karriker
hogy a bess
te a Tomche
mely az idé
ezen nap ös
Tomche Jesi
Csütörtök
meg az Ors
tagozata ala
sőt, kibzter
vits Miksa m
tag a követ
meg: Elmök:
Brettler Dáv
József, titká
mi férfiak:
Dezső, Albe
tán. E bizal
fően ki lesz
azt tüzte ki
félrit választ
vonta közülü
kül egy vagy
kezésére állh
sére. Ugyana
tartott gyüle

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felügyelőszerkesztő: Jámor Ferenc.
Bürokszerkesztőség: Kaszner Rezső,
Str. Carol 81.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak írás megjelölésével engedjük meg.

A besszarábiai zsidóság is csatlakozott a Tomche Jesiva akcióhoz

Egész Romániában megtartják a Tomche Jesiva napot

Legutóbb megemlékeztünk arról a nagyszabású akcióról, melyet a nagyváradi ortodox zsidó hitközség vezetése a jesiváknak menzákkal való ellátása és a koldulás letörése érdekében megindított. A mozgalom az egész országban a legteljesebb és legrokonoszevőbb visszhangot keltette. Egy-egy másutt jelentik be a hitközségek a költségvetésükbe felvett összegeket a menza-alap javára és egymásután alakulnak meg a különféle helységeken az Országos Jesiva Egyesület helyi csoportjai. Ugyancsak a nagyváradi hitközség indítványára az erdélyi hitközségek elnökségeinek és rabbijainak hozzájárulásával kimondták, hogy Mispátin szombatját örök időkre mint Tomche Jesiva-napot tartják meg. Ezen napon úgy a főtemplomokban mint a fiókimaházakban 21 hivat fogadják a tóra elé szólítani és a heti szidra befejezése után az összes templomok gondnokságai módot nyújtanak mindenkinél, hogy adományokat ajánljon fel a szokásos mischeberach formájában a menza-alap javára. Most Zierlsohn kisenevi főrabbi és volt országgyűlési képviselő lelkes levélben jelentette be a besszarábiai zsidóság csatlakozását a Tomche Jesiva akcióhoz. A levélben méltatja azt a hézagpótló munkát, melyet a nagyváradi hitközség a mozgalom megteremtése által végez. Hangsúlyozza, hogy a zsidó önrzeti, méltóság és becsület egyaránt parancsolják, hogy a zsidóság is méltó formában gondoskodjék teológiai ifjúságának ellátásáról és hogy a "böchers", ki úgy erkölcsi kvalitásban, mint tudásban semmiképp sem áll bármelyik diák mögött, végre ne legyen egy karrikatura-alak. Végül bejelenti, hogy a besszarábiai zsidóság elrendelte a Tomche Jesiva-nap megtartását, mely az idén február 9-ére esik és ezen nap összes templomi bevételeit a Tomche Jesiva-alapra fordítja.

Csütörtökön, folyó hó 7-én tartotta meg az Országos Tomche Jesiva dési tagozata alakuló közgyűlést a hitközség gyűléstermében. A gyűlés Mairovits Miksa nyitja meg, majd egyhangúlag a következő tisztikart választják meg: Elnök: Mairovits Miksa, alelnök: Brettler Dávid, pénztárnok: Heilbrum József, titkár: Veinstein Jenő, bizalmi férfiak: Weisz Márton, Hochstadt Dezső, Albert Lázár és Sander Nátán. E bizalmi férfiak száma megfelelően ki lesz bővítve, mivel a vezetőség azt tűzte ki célul, hogy amennyi bizalmi férfit választ meg, hogy felváltva, havonta közülük minden megterhelés nélkül egy vagy két bizalmi férfi rendelkezésére állhasson a tagdíjak gyűjtésére. Ugyanakkor a dési hitközség is tartott gyűlést, mely alkalommal el-

Forradalom tört ki Egyiptomban?

Páris február 8. A Havas távirati iroda athéni tudósítójának közlése szerint Athénbe olyan hírek érkeztek Egyiptomból, hogy ott forradalmi zavargások vannak. A követség nem ad két nap óta senkinek beutazási vizumot és a ha-

jójaratokat Egyiptom felé az összes hajóvállalatoknak be kellett szüntetniök, mert további intézkedésig megvonták tőlük Egyiptomba irányuló járatok fenntartási engedélyét.

határozatot, hogy szombaton az aljából származó bevételek a Tomche Jesiva célját fogják szolgálni.

A német birodalmi gyűlés megszakította a román-német pénzügyi egyezményt. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés tegnapi ülésén, melyet kommunista képviselők zajongása több ízben megszakított, megszavazták a francia-német és a litván-német kereskedelmi szerződéseket, valamint a Románia és Németország között létrejött pénzügyi egyezményt. A román-német egyezmény ezzel német részről teljes hatállyal életbelép.

Ma és holnap utoljára

Az Opel-művek egy része leégett Rüsselheimből jelentik: Az Opel-művek egyik épületében tegnap az ebéd-szünet alatt tűz ütött ki, mely a nagy szélviharban rendkívüli gyorsasággal terjedt tovább. A gyártelep újabb része, igen sok nagy épülettel a tűz mar talékaul esett. A tüzőlők és munkások nagy önfeláldozással dolgoztak, úgy, hogy estére a folyton ismétlődő robbanások ellenére is sikerült a tüzet eloltani. Az Opel-művek régi épületei sértetlenül maradtak, úgy, hogy az üzemi itt tovább folyik.

Biztos hatású, enyhe hashajtó a Purgen (Purgó)-Bayer

Elhalasztották Obregon gyilkosának kivégzését. Mexico-Cityből jelentik: Obregon elnök gyilkosának, Torralnak kivégzését a köztársasági elnök utasítására elhalasztották.

Az időjárás enyhülése várható. Berlinből jelentik: Az Északi és Keleti tenger felől enyhülés várható, amely néhány nap múlva éreztetni fogja hatását Középeurópában is. A fagyhullám szűnése Nyugateurópában már beállott. Franciaország több pontján tegnap már 5 fok Celsiusot mértek a fagy-pont felett.

Újra elsüllyedt egy tengeraltjáró hajó, de kimentették. Newyorkból jelentik, hogy az Egyesült-Államok atlanti-océáni flottájának gyakorlatainál a IV. számú tengeraltjáró meglekélődött és 130 lábnyi mélységbe süllyedt alá. A közellelvő Mallord cirkálóhajónak azonban sikerült az elsüllyedt tengeraltjárót felvontatni és partra vinni. A szerencsétlenségnek emberáldozata nincs.

Várkonyi Mihály

Nagy pacifista propaganda veszi kezdetét Franciaországban. Párisból jelentik: A Népszövetségi Ligák francia uniója és az interparlamentáris unió francia csoportja a közeli napokban Franciaország számos vidéki városára kiterjedő erőteljes békepropagandába kezd. Az előadásorozatokon a legnevesebb pacifista írók és publicisták is szerepelni fognak.

Katonai fogházba dugták Sanchez Guerrát, a spanyol lázadás vezérét. Párisból jelentik: Madridi jelentés szerint Sanchez Guerra miniszterelnököt a Canobleja fedélzetéről ismét szárazföldre tették. A volt miniszterelnököt állítólag erős fedezet alatt Madridba vitték és a katonai fogházban fogságba vetették.

Marosvásárhely Főterének legforgalmasabb pontján szép tizlet-helyiség 2 magazinnal, irodával azonnalra kiadó. Engros és detailizetnek elsörendü. — Cím: Goldstein Zs. Targu-Mures, Strada Calarasi 12.

A korunk februári száma a Dienes László és Gaál Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk februári számából a következő cikkeket és tanulmányokat emeljük ki: Turnowsky Sándor: Adatok a vidéki munkásság életéhez. Körtész Jenő: A tíz év előtti Erdély napjai. Aurel Ciupe: Az óromániai és erdélyi képzőművészet. Szántó György: Találkozó (novella). Kemény Gábor: Kaffka Margit és a szociális lelkiismeret. Róna Ferenc: A gázháború perspektívája. Nikolaj Ognyev: Kosztja Rjabcew tanulmányja, (regény). A Kulturkrönika rovatban több mint tíz kisebb cikk és egy nagyobb tanulmány foglal helyet, amely a mai világpolitika főirányairól informálja az olvasót. A Szemle rovatban több mint husz magyar és európai könyv ismertetését mutatja be a Korunk kritikai gárdája. Ebben a részben foglal helyet az a nagyobb tanulmány, amely a Baumgarten-tíz körül felmerült kérdéseket tisztázza. A februári számból ki kell emelnünk a Disputa-rovatot. A Korunk előfizetési díja egy évre 860, félévre 460, negyedévre 250 lej. Mutatványszámot bárkinek küld a Korunk kiadóhivatala Cluj-Kolozsvár, Str. Regala 16.

Marokkói kémnő

izgalmas dráma.

Masaryk elnök a modern nőkről. Prágából jelentik: Masaryk, a csehszlovák köztársaság elnöke a napokban fogadta egy nőcsoport kitöltöttségét, amely előtt nyilatkozott a nőhivatásáról. A mai nőknek emelnie kell a család normális nivóját és hozzá kell járulnia a közélet megtisztításához — mondotta. Morálisnak kell lennie és aktívnek. Fontos, hogy ne engedje befolyásoltatni magát régimódi férfiktól és asszonyoktól, hanem legyen bátorsága a saját véleményének nyilvánítására. Nem lehet tagadni, hogy a nőnek ma még harcolniuk kell halálos és tévedések ellen. Az egészséges haladás elé egyébként mindkét nemben vénasszonyok mindenütt akadályokat gördítenek. Tolvajok és rablók ellen van rendőrségünk, de erőtleneek vagyunk a különböző emberek gyakorlatatlansága és semmittevése ellen.

NE GYÖTORJUK GYERMEKEINKET CSUKAMAJOLAJJALI Adjunk helyette poralaku, esokoladeizu semaltot.

Az Angol-bank is kamatlábat emel. Londenből jelentik: A kedvezőtlen pénzügyi helyzetre való tekintettel az Angol-bank kormányzó tanácsa elhatározta, hogy a kamatlábat négy és fél százalékról öt és fél százalékra emeli fel. Gazdasági körök véleménye szerint a kamatláb-emelésnek komoly kihatása lesz Európa gazdasági életére is.

A szovjet nem intézett jegyzéket Habibullahhoz. Berlinből jelentik: A moszkvai Tass távirati iroda cáfolja a Habibullahhoz intézett fenyegető szovjetjegyzék elküldését. A lapok péshavari jelentései szerint Kabulban az idegen követségek épületei még sértetlenül állanak. A helyzet Afganisztánban még rendkívül zavaros. Amennyi mindenestre megállapítható, hogy Ali Achmed khánnak, a legfrissebb trónkövetelőnek hívei állandóan csökkenőben vannak.

Komoly és vig könyvek:

Fülöp Miller René: Rasputin a szent ördög, a besszarábiai muzsik és a nők (450 nagy oldal, 93 képpel)	ára 612 lej
Renan Ernő: Az apostolok	221 "
" " Jézus élete	306 "
W. J. Locke: Pujol Arisztid vidám kalandjai	170 "
" " Simon de Gex megtérése	238 "
Sibilla Alermo: Szerettek, tehát vagyok	170 "
Paul Langenscheidt: A férjtől a férjig	136 "
Szenes Tilda: A nagyszerű házasság	272 "
Szerencsés Péter: Pontopiddannak, a jelenkor legnagyobb írósenijének Nobel-díjat nyert regénye: két kötet	476 "
Thea von Harbol: A Spion	102 "
L. Merrick: Bűn és bűnhődés	85 "
L. Osbourne: Halott János királysága	119 "
Szederkényi Anna: Az asszony meg a fészek	119 "
Courth's Mahler: Követek	95 "
" " Győzelem	115 "
" " A megmentő	25 "
Osbourne: Sportszerlem	25 "
Farkas Imre: Sisters takács	25 "
Harland: Prospero barátom	25 "
Hornung: Az új herceg	25 "

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

— Az Angol Bank negyven millió fontsterling amerikai kölcsönt kap. Newyorkból jelentik: Az angol bank-kormányzó és az amerikai kincstári államtitkár megbeszéléseket folytattak, melyek eredményeként pénzügyi körökben valószínűnek tartják, hogy az Angol Bank negyven millió fontsterling amerikai kölcsönt kap.

— Nem helyezik szabadlábra Marty francia kommunista képviselőt. Párisból jelentik: A kamara mai ülésén 320 szavattal 161 ellenében elutasították Cachin kommunista képviselőnek Marty képviselő szabadlábra helyezése iránti indítványát.

— Revolveres merényletet követtek el a madridi pápai nuncius ellen. Madridból jelentik: Tedeschini pápai nuncius ellen tegnapelőtt revolveres merényletet követtek el. A nuncius autóján a királyi palota közelében levő Casa da Campaba felé hajtott, amikor egy fa mögül egymásután több revolveres lövést adtak le az autóban ülő nunciusra, akit biciklis detektívek kísétek. A nunciust egyik lövés sem találta, de a közelében levő detektív súlyosan megsebesült. Másnap a merénylet letartóztatották, de bár a rendőrség minden igyekezetével azon van, hogy a merényletet csak magánbosszúnak ténnyesse fel, a merénylet nevét emek ellenére is titokban tartják. Tedeschini nuncius kijelentette, hogy a merénylet miatt rövid időn belül visszatér Rómába és Spanyolországban nem hajlandó többé megbízást vállalni.

— Kettős gyilkosságért halálra ítélték egy milliomas amerikai diákot. Newyorkból jelentik: Az atlanti törvényszék kettős gyilkosság miatt halálra ítélte George Harsh huszonhárom éves diákot. Büntérsa, a veje egyidős Callogly nevű diák a jövő héten áll bírái elé, valószínűleg ugyanilyen ítélet vár rá. A két gyilkos diák esete nagyon emlékeztet arra a néhány évvel ezelőtti gyilkosságra, amelynek hőse a két chikágói milliárdos fiú, Leopold és Loeb volt. Harsh igen gazdag előkelő családból származik. Már kisgyermek korában valóságos átomvilágban élt, mindig erről beszélt. Emellett már fiatalon hozzászokott az alkoholhoz. Az egyetemen megismerkedett Calloglyval. A két gazdag fiatalember unta az egyetemi életet és elhatározták, hogy minden módon emóciókat fognak keresni. Calloglynak volt egy autója. Ezzel az autóval örült sebességgel száguldoztak és közben revolverrel lövték az uccai lámpákat. Ké-

sőbb ezt is megunták s most már uton-utossal, rablással kezdtek foglalkozni. Az egyik ilyen rablásnál a megtámadottak védekezni kezdtek, mire Harsh és Callogly felölték őket. A házkutatás során Harsh lakásában megtalálták azokat a régi újságcikkeket, amelyek Leopold és Loeb gyilkossági ügyéről számoltak be. Ezenkívül sok olyan könyvet is találtak Harshnál, amelyek híres gyilkossági esetekről szólnak. Az esküdtszék halálos ítélete jogerős és a fiatal diákot március 15-én fogják kivégezni.

— Eljegyzés. Schwartz Esztike Becean és Berkovits Simon Targul-Läpus jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— Ne feledje el! Felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy az influenza és még sok más betegség egyszerű hűléssel kezdődik. Nem szabad tehát elhanyagolnunk a legkisebb hűlést sem, ha még olyan ártalmatlannak hisszük is azt az első pillanatban. Abban a pillanatban, mikor az első szimptomákat érezzük, vegyünk be 3-4 óránként néhány aszpirin tablettát. Az üdvös eredmény nem késik soha. A közönség tájékoztatására közöljük, hogy a valódi aszpirin tablettát minden gyógyszerárban kapható, eredeti Bayer csomagolásban, fehér-zöld-piros átkötéssel.

LEPAGE zeneműosztály
Cluj kérek
ingyen kotta
és zeneműjegyzékeket.
Név: _____
Cím: _____
Fenti szelvényt küldje be a **Lepagénak**

Értesítés

A mélyen tisztelt hölgyközönség szíves tudomására hozom, hogy a **Teleky-uca 2. szám** alatt levő női divatszalonomat a **Cal. Reg. Ferdinand (v. Ferencz József-ut) 87. sz. alá** helyeztem át. Kérem a nb. közönség szíves támogatását.

Székely Sári
női divatszalon
Ferencz József-ut 87 sz.

Elián Viktor és Fia

Cluj (Kolozsvár) Telefon interurbán 10-26

Ajánlja borait, likör-, rum- és egyéb szeszesitalait.

Különlegességei:

Finom-vegyes, Ringató, Édesleányka, Roulande (Szürkebarát) és Muskotály,

valamint Asztali, Érmelléki, Rizling és Leányka borai, melyek felügyelete alatt állanak.

— Ötven parasztasszony ostrom alá vette egy volt agronóm lakását. Nagyváradi tudósítónk jelenti: Még néhány évvel ezelőtt történt, hogy Jónás Demeter volt agronóm ellen 73 paraszti bűnvádi feljelentést tett azzal a váddal, hogy halottnak utalt ki földeket és azokat aztán a saját céljaira használta fel. Az agronóm ellen évek óta folyó eljárás még ma sem ért véget, miért is a parasztek időnként eszébe szökték juttatni Jónásnak, hogy vannak még kötelezettségei a paraszttal szemben. Tegnap ötven parasztasszony jelent meg Jónás háza előtt és hatalmas lármával Jónás fejét követelték. A megrémült agronóm hírtelen nem tudott egyebet tenni, minthogy beszédet tartott, melyben tisztára mosta magát az asszonyok előtt, bebizonyítva, hogy a per huzódásáért egyedül csak az ügyvéd felelős. A következő pillanatban az agronóm már az asszonyok élén haladt végig a városban, az uccák közönségének nem kis csodálkozására. Mikor a processzió az ügyvéd lakásához ért, a megijedt fiskális azzal próbált védekezni, hogy dr. Rozvány Jenőnek, a támadó asszonyok védőjének telefonált. Dr. Rozvány Jenő hamarosan a helyszínre érkezett és lecsillapította az asszonyokat, akik arra az ígéretre, hogy rövidesen vissza fogják kapni földjeiket, nyugodtan elvonultak a házszintérről.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Szombat, február 9. — Budapest, 9.15: Zenekari hangverseny; 12.20: Gramofonhangverseny; 17.30: Zenekari hangverseny; 19.30: Dohányi Ernő: »A tanár« c. operájának közvetítése; 22.10: Időjelzés, hírek, időjárás-jelentés. Utána: cigányzene. — Bécs, 17.45: Kamarazene. — Frankfurt 16.35 Régi tánczene; 23: Tánczene. — Katowitz, 20.30: Operett előadás közvetítése Varsóból; 22.30: Tánczene. — Milano, 16.30: Szórakoztató zene; 21: Egy opera közvetítése a Scala színházból. — München, 19.30: Schrammel hangverseny; 22.05: Tánczene. — Prága, 19.30: Schubert: Három a kis-lány c. operettjének előadása; 22.25: Kávéházi zene. — Róma, 17.30: Szórakoztató zene; 20.45: Opera közvetítése. — Varsó, Kálmán: »Cirkuszhercegnő« operett közvetítése.

Művészi Blondel keretek!

Elvállalom kézimunkák montírozását, régi keretek aranyozását és javítását. Estenként állandó kiállítás. **Somlyai Mihály** Cluj, Strada Iuliu Maniu 7. sz.

Uj Genius-könyvek

Pierre Benoit: Maurice Paleologue: Szerelmes ellenségek **Eugenia császárné vallomása**

A legolvasottabb francia regényíró legújabb könyve, amely valósággal lázba hozta az európai közvéleményt.

Ismeretlen részletek I. Ferencz József, Rudolf trónörökös, II-ik Vilmos, Viktor Emanuel és III. Napoleon életéből.

Ara vászonkötésben 160.— lej. Ara vászonkötésben 160.— lej.

Megrendelhető: Az UJ KELET könyvosztályában.

Elevenkönyvek

Fiatalok és beérkezettek újszerű írásait adjuk ebben a sorozatban. Uj és szenzációs azonban az is, hogy szép kiállítású, egészvászonkötésű könyveket adunk ezzel a sorozattal a lehető legolcsóbb árban, az olvasóközönség legszeleesebb rétegei számára.

10 kötet egész vászonkötésben 820.— lej.

Havi részlet: 150.— lej.

- Benoit:** A király gyűrűje.
- Carco:** A hurok.
- Cocteau:** A párisi fiú.
- Curwood:** Kazán, a farkaskutya.
- Hese:** Sziddhárta.
- Kistemaeckers:** Váltott előfogattal.
- Michaelis:** Hét nővér.
- Spunda:** A halottbűvölő.
- Unamuno:** Ez aztán a férfi!
- Wells:** A tengeri tündér.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztálya útján 150-lejes havi részletben is.

A doftanai fegyház szerencsétlen lakói között

Lavrinte, Terente bajtársa örökösen nevet. Belmont gróf virágos kertjében vigasztalódik

(Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) — Az egyik bukaresti lap munkatársa, aki engedélyt kapott arra, hogy végiglátogassa az ország nagyobb börtöneit, most cikksorozatban számol be impresszióiról és megízelt részleteket közöl a börtönök életéről, a börtönök hírhedt lakóiról. — Sorra vonulnak el az olvassó előtt a féltelmes banditák, merénylők, rablógyilkosok, a doftanai börtön híres lakói.

Doftána. Féltelmes csengése van ennek a névnek s szinte kiérzik belőle falainak halált hozó dohossága, a sötét folyosók nyirkos lehetete, amelyeknek féltelmes csöndjét csak ritkán veri tel egy-egy emberi üvöltés vagy féltelmes ordítás.

A H-cellák folyosóján haladunk végig. A sötétben átitott folyosó végéből hosszan elnyújtott üvöltés hallható. Az üvöltő hang felé közeledünk, s a sötét folyosó végén megállunk a cella előtt, melyből még most is egyre hallható a keserves jajongás. A cella ajtajára egy kis cédula van felszögezve s a cédulán a következő olvasható: »Policrat Lavrinte; Hat év«.

A boldogtalan nevető ember

Lavrinte. Ki ne emlékezne erre a névre, amely hónapokon keresztül foglalkoztatta az egész ország sajtóját. Terentének, a hírhedt banditának volt a társa és együtt raboltak, gyilkoltak a mocsarak királyával. Ő volt a Duna-deltájának féltelmes kalóza és ott bujdosott a zingoványok sűrű sástengerében. Arcára rá van nyomva a gonosztevők jellegzetes bélyege. Nézése átható s arca mozdulatlan. Van valami az arcában, ami vérengző vadállatokra emlékeztet. Ravasz s hihetetlen könnyedséggel hazudik. Megvan a szükséges fantáziája ahhoz, hogy valóságos regényeket meséljen el életéből. Bizal-

mas, vagy elővigyázatos, ahogy a körülmények megkívánják. A sors arra ítélte, hogy örökké nevéssen. Ő a nevető ember. Ahogy megszólal, szája nevetésre torzul és ha a legtragikusabb dolgokról beszél, akkor is nevet. Állandóan, féltelmesen.

Most arról panaszkodik, hogy fázik és az arca nevetésre torzul.

— Miért nevelsz, Lavrinte? — kérdezi a börtön egyik tisztviselője tőle.

— Nem nevetek én, nincs nekem miért nevetni. Fázom és beteg vagyok és ezen csak sirni lehet és nem nevetni.

Az ingoványok kiágyáról, Terentéről érdeklődünk.

— Mond, Lavrinte, milyen ember volt az a Terente?

Az ingoványok királya

— Egy volt olyan, mint ő világon. Ha száz évig is élek, nem találok olyan bajtársat. Nem volt önző és mindent megosztott bajtársaival. Visszaemlékszem — folytatja Lavrinte — amikor Galacban elraboltuk egy Izrael revü kereskedő két lányát. Terente a leglovagiasabban bánt el velük. És amikor visszaadtuk nekik szabadságukat, nem is tudtak panaszkodni reánk.

— És Herschkovits kisasszonnyal és a barátjával hogyan jártatok el?

— Velük szemben is lovagiasak voltunk és Terente úgy kezelte őket, mint egy igazi ur. De hiszen csupán azért raboltuk el őket, hogy pénzt csikarjunk ki szüleiktől. Nem is nagyon ellenkeztek velünk. Amikor a Duna-deltánál levő ingoványok közötti buvóhelyünkön berendeztük számukra a nagyszerűen kényelmes sátrat, tetszett nekik a dolog. Sőt mondhatom, a két szép leány szerelmes volt belénk; különösen Terentébe.

Lavrinte vigyorgó arcán most igazi mosoly ül. Elábrándozik arról az időről, amikor az ingoványok királya oldalán, tőlük retteggett az egész ország. Lavrinte leül a pricsre ábrándozni s nem is veszi észre, hogy mi közben el hagyjuk a cellát s a nehéz zár lecsapódik.

Belmont gróf «virágos kertje»

Továbbmegyünk. A politikai fog-

lyok cellái felé irányítjuk lépteinket. Az ők folyosóját egy hatalmas vasajtó választja el a közönséges gonosztevők folyosójától. A szűk folyosók között kicsiny virágos kert húzódik meg: Belmont gróf kertje. Belmont gróf ez előtt tíz évvel került Doftanába s a királyi család ellen követett el merényletet. A lövésnyertéri királyi páholy alá harminc kilogramnyi ekrazitot helyeztet el egy pokolgéppel s csak a véletlen szerencse mentette meg a királyi családot a merénylet következményeitől. A tíz éves börtön és a sáros rabruha ellenére is megőrizte előkelő tartását. Igazi gróf benyomását kelti, igazi mágnásét. A gonosztevőkkel való érintkezése nem befolyásolhatta elegans viselkedését és büszkén mondja, hogy tettét magasabb érdekek vezették s amit elkövetett, az nem közönséges bűncselekmény.

Belmont gróf kifogástalanul beszél

franciául. Saját szenvedéseivel nem foglalkozik és boldogan mutatja meg kis virágos kertjében azt a négy ládát, amelyben szép fehér és vörösszemű házinyulait neveli, nagy szakértelemmel.

Husz évre van elítélve s amnesztiában reménykedik. Belmont gróf olyan végtelenül boldog, hogy bár egy pillanatra is felvehette a kapcsolatot a világgal.

Ez előtt tíz évvel a gróf dédelgetett kedvence volt a bukaresti társaságnak Versenyistállója a legnépszerűbb volt és mindig ott forgolódott a hippodromban. Mig egy nap valamelyik zsoké elárulta. A zsoké észrevette, hogy pokolgépet helyeztet el a királyi tribün alatt tovább figyelte Belmont grófit és megtalálta nála a harminc kilogram ekrazitot is. A pokolgép a lehető legfinomabb készülék volt és borzalmas pusztítást vitt volna véghez, ha a gróf terve sikerül.

A mindenre elszánt merénylő, aki még tíz esztendőre kell ültetésre Doftána nyirkos cellájában, egyetlen vigaszát a szelid, fehér nyulakban találja.

Knut Hamsun leleplezi saját életrajzíróját

Walter Berendsohn tanárt az író megbízhatatlannak és fecsegőnek mondja

Kopenhága, február 8. — A norvég közvéleményben, de mindenütt a világon, ahol Knut Hamsun regényíró nevét ismerik, nagy szenzációt keltett az írónak egy leleplezése. Saját életrajzíróját leplezi le benne, megbízhatatlannak és fecsegőnek mondja a »Vorverden« című norvég folyóiratban.

Knut Hamsun ebben a cikkében elmondja, hogy Walter Berendsohn német professzor megírta életrajzát, amely azonban hemzseg a legmegbízhatatlanabb, legfelületesebb állításoktól. Azt írja róla többek közt:

«Berendsohn azt állítja, hogy én Thomas Mannal Münchenben ismerkedtem meg. Amennyire visszaemlékezem, soha életemben Thomas Mannal nem találkoztam. Meglehet, hogy amikor én Münchenben voltam, valahogy talán láttuk egymást, vendéglőben, vagy egy színház előcsarnokában, de hogy egyetlen szót nem váltottunk egymással, az kétségtelen. Hiszen akkor én nem is tudtam németül, de azóta sem tanultam meg. Én egyáltalán nem tudok idegen nyelven beszélni. Azt írja életrajzíróm, hogy Thomas Mann első találkozásom óta nem tudtam elfelejteni. Ez az imént mondottak alapján nem igaz, de még kevésbé igaz az, amit tovább ír erről a »viszonyról«, azt, hogy Thomas Mann stílusával segített az én stílusom. Ennél vadabb kitalálást már el sem lehet képzelni, de el sem lehet viselni. Thomas Mannról fordításban olvastam a Buddenbrocks című könyvet, ami megítélésem szerint markáns költői mű, de alig néhány hónapja, hogy ezt a könyvet végigolvastam, mindenekelőtt később, hogy Berendsohn professzor biográfiája megjelent. Hiszen elismerem, én vallottam kárát, hogy Thomas Mann nem ismerem jobban, de magamról hamis állításokat mégse tűrhetek. Én öt ezek-

után egy irodalmi firkásznak tartom, a mit annál inkább is megtehetek, mint hogy ez az ur egy interjúban kijelentette, hogy engemet Wedekind is befolyásolt. Erre azt mondhatom: Wedekind műveiből mind a mai napig egyetlen szót sem olvastam.

Nem állítom magamról, hogy minden irodalmi befolyástól mentes lennék, de kérdelem, van-e valaki az írók közül, a ki ezt állíthatná magáról. Én igenis befolyásoltattam magam, mert nem vagyok köből. Szüzsztibilis vagyok, ideges vagyok, hisztérikus, mint mindenki más, aki művészetben alkot. Én minden költőtől, akit olvastam, tanultam is. De fiatal éveimben senki olyan mély benyomást nem tett rám, mint Dosztojevicski, Nietzsche és Strindberg. Az első kettőt és részben a harmadikat is kénytelen voltam fordításban olvasni. Ismétlem, hogy másoktól is tanulhattam, nem tudom. Csak annyit tudok, hogy nincs skribler, aki kimutathatna rajtam »befolyásokat« olyan költőktől, akiknek műveit nem olvastam.

Knut Hamsun cikkével még nem zárta le ezt az esetet. Az író ugyanis a cikk végére ezeket a szavakat tette: »A mai napon egyelőre végeztem Berendsohn urala«. Ez azt jelenti, hogy Knut Hamsun a Vorverden című újság legközelebbi számában újabb támadásokat fog intézni életrajzírja ellen.

Rád ósok!

1. Molnár: Hőkeresés és készlet karbantartás Lej 120.— 2. Jovitsa: Az arnyékoltracs csövek és azok alkalmazása Lej 82.— 3. Nekolny Kurt: Vétel és adás rövid hullámokon Lej 100.— 4. Zakariás: Rádó vezérfonala (kapcsolási rajzokkal) Lej 100.— rádió szak-könyvek megjelenek. — Utánvételei számlítom azonnal.

Révész Ernő könyvkereskedése, Târgu-Mures

Hirdessen az Uj Keletben

KRIEGNER-főle Reparator

kőszvény, csusz, hülés ellen.
Mindenyógyaszterában kapható
Ára 65 lei.

Szerezzen örömet gyermekének!

Rendelje meg a legterjedtebb zsidó ifjúsági folyóiratot, a

Remény-t

megjelenik egyszer havonta.

Tartalmaz mesét, regényt, szindarabot, verset. Cserkész és rejtvényravat.

Előfizetési ára:

egy évre 240 lei
egy félévre 130 lei.

Előfizetések csak az Uj Kelet könyvostálya utján eszközölhetők. Kérjen műtványszámot 10 lei értékű levélbélyeg ellenében.

Egy Reinhard-művész Palesztinában

Lia Rosen, a Reinhard-színházak egykor ünnepe drámai divája Palesztinában él. Stefan Grossmann, a neves újságíró keleti útján Kairóban találkozott vele. Erről a találkozásról írta alábbi érdekes cikkét:

Egyik este Kairóban sört akartunk inni. Akkor háromnapos borzasztóan finom hotelélet volt már mögöttünk. Minden este smoking, naponta háromszor szalon zenekar, szaxofon. Elég volt! Egy német ember elvitt valamelyik mellékutcába, egy vendéglőbe, piros asztalmentőkkel, finom pilsemlével, amit nem nevetésgesen kicsi borospoharakban szervíroztak, hanem mint Münchenben, hatalmas korsókban.

Beültünk az egyik sarokba és kutató tekintetem észrevett egy nagy retikült, fekete lakkból, aranydíszítéssel, a „Wiener Werkstätte” készítménye. Mi az, kérdem magamban, bécsiek is vannak itt. Jobban odameztek és látom a táska tulajdonosát, egy kicsiny, sovány hölgyet ószes hajjal, a magas homlok alatt két grafit fekete szem, kissé japános, tüzesfenyű szemek. Vajjon honnan ismerem e szén-szemeket? Honnan ezt az egyszerű és nemes fejet? De abban a pillanatban már fölgrrik a kicsiny hölgy, edajón és gyermekesen sovány kezét felém nyújtja.

— Lia Rosen!
— Mi az? Ön Egyiptomban él?
— Nem. Jeruzsálemben.
— Persze, csak átmenetileg.
— Dehogyan is átmenetileg, örök időkre.

Üléssel kínálom, Lia Rosen pedig beszél. Nehány évig, mondja, miután megvált Reinhardtól, Newyorkban élt, itt játszott és megismerkedett egy cionistával, aki Jeruzsálemben él. Most átjöttek ide üzleti ügyben; egy éjszaka alatt az ember Palesztinából Kairóba jut. Nem akar elmenni Jeruzsálemből soha, soha! Lia, ugy találja egyébként, hogy két város van a világban, ahol élni érdemes: Newyork, vagy Jeruzsálem. Vagy Newyork túmúlusa, vagy Jeruzsálem eszöndje.

— Hát Berlin? Hát Bécs?
— Nem, nem! Csakis Jeruzsálem... Nemrég Berlinben voltam, hosszú idő óta megint először. De Berlin már nem nekem való. Voltam a színházban, de ez már egészen idegen volt számomra. Magamban kérdeztem, mi értelme van ennek a nagy színházi apparátusnak? Nem mondom, megcsodáltam egyes embereket, szívdobogással hallgattam Hölich asszonyt, nem akarok hálátlan lenni semmiféle művészi benyomással szemben, de amikor a nézőtérn ültem, éreztem, hogy vissza kell térnem Jeruzsálembé és ott kell maradnom... Európában, hogy is mondjam, most rossz idők járnak a művészetre. A művészeteknek más értelmet kell kapniuk, más összefüggéseket, elvégre a művészet is egy magasabb erő szolgálatában áll. Mondhatom, a Deutsches Theaterben nagy vágyat éreztem, nagy hovágyat haza Jeruzsálembé.

— Nem szeretne visszamenni Reinhardthoz?
— Nem tudom leírni, hogy Lia Rosen milyen hangsúllyal ismételte Reinhardt nevét. Valami egészen elfelejtett, el-

veszett dolognak a hangsúlya vibrált e néven.

— Reinhardt? ... Istenem, milyen messze vagyok én tőle!

Hirtelen a szemem közé nézett.

— Hiszen volt Ön is Palesztinában, én halottam erről. Tudja, milyen szép az ország? Tavaszkor látta ugy-e, amikor mindenütt a vörös anemonok virulnak. Emlékszik a palesztinai estékre? Beszél ott a fiatalemberekkel? Hiszi, hogy van még a földön annyi józan rajongó mint Palesztinában? Rajongók és mely komolysággal gondolkozók ének ezen a földön. Volt Ön már Jemenben és látta ott a zsidókat? Azok a zsidók, akik innen származtak,

soha el nem hagyják az országot. Ők azok, akik a legszebben beszélnek héberül.

— Voltam egyszer este — mondotta — az Olajhegyen, titokzatos holdvilágban és akkor sokat gondoltam arra, hogyan kellene művészetet teremteni. Bibliái ünnepeket kellene felújítani, bibliai zenét kellene hallatni. Bibliái táncokat, bibliai szavakat... Ismeri Bialikot, a költőt? Korunk legnagyobb költője! Megfogok tanulni héberül. A gyermekek játszó tanulják meg ezt a nyelvet, miért ne tanuljam meg én is? Különbösen is van valami négyebb a nyelvénél, valami, aminek döntőbb szerepe van az életben.

Ránéztem a leikes, kicsiny prófétás asszonyra.

— Valamikor koncertteremben olvastam a Bibliából. Estélyi ruhákban jöttek az emberek és ábitattal hallgatták az ótestamentumot. Az estélyi ruhák elmaradtak, de a Biblia megmaradt. Kézfogásnál megkért, hogy jöjjenek Palesztinába.

— Nem mehetek, mondom. Palesztinába menni jelenti, hogy az ember beleveti magát a zsidó problémába.

— Igaza van. Palesztinába nem lehet mulatni az ember. Itt problémák vannak.

Ugy mondotta, mint egy kicsiny prófétánő.

Március végén fog megtörténni a kormány átszervezése

(Bucuresti-Bukarest, február 8. Az Uj Kelet tud.) Annak ellenére, hogy hivatalos helyről a kormány átszervezésének híre még nem nyert megerősítést, a fővárosi sajtóban állhatatosan tartja magát az a hír, hogy a kormányt rövidesen átszervezik, ami feltűnően fontos változásokat fog a kormányban maga után vonni. A „Lupa” szerint az átalakítás szerves összefüggésben van a kormány közigazgatási reformjával is, amely a decentralizáció politikájával kapcsolatosan rendkívül sok változást tesz szükségessé. Az új közigazgatási törvény alapján az egyes tartományok élére számszerint nyolc tartományi direktoriumot állítanak fel. Direktoriumok lesznek Bukarestben, Kolozsváron, Jasiban, Kiseveben és Csernovitzban. A direktoriumok élére igazgatók fognak állni, akik mintegy államtitkári hálósággal lesznek felruházva.

Egyidőben a direktoriumok felállításával megszüntetik a csatolt területek minisztériumait. Következésképpen Nănescu Voicu, Bocu Sever, Sauciu Saveanu és Pan Halipa miniszterek elveszítik tárcáikat.

Ugyanakkor a kormány végre fogja hajtani a diplomáciai kar átszervezését illető terveit. A Lupta értesülései szerint Ion Raducanu munkaügyi miniszter Berlinbe távozik Petrescu Comnen helyébe, míg Sever Bocu Bécsbe utazik diplomáciai szolgálatok betöltésére. Amennyiben a közegészségügyi és munkaügyi minisztériumokat nem egyesítik, a tárcát veszteszt, miniszterek egyike Raducanu helyét foglalja el a munkaügyi minisztériumnál. A diplomáciai karban történő változásokkal kapcsolatban azt a hírt emelgetik, hogy Cănu Brădăceanu Varsóba megy követnek, Ispescu Gracil pedig Rio de Janeróba távozik.

A kormány átszervezése azonban még ezzel nem nyerne befejezést. Állhatatosan tartja magát az a hír, hogy Alevara tábornok elhagyja tárcáját, Hoiescu mérnök számára pedig CFR államtitkárságot kreálnak. A Lupta ugy értesül, hogy Pompiliu Ionescu és D. R. Ionescu is elcsereleik hivatalaikat.

Amennyiben Maniu vonakodna a CFR államtitkárság megalakításától, akkor

Hoiescu mérnököt Ioanănescu államtitkár utódként jelölnék a belügyminisztériumhoz.

A Lupta biztos forrásból nyert értesülésre hivatkozva közli, hogy az átalakításokat a kormány március végén már

meg is valósítja. Mindaddig azonban, míg a kormány részéről a változásokra vonatkozólag hivatalos nyilatkozat nem hangzik el, a híreket teljes felelősséggel kell fogadni.

Uj iskolaépületet emelt a temesvár-józsefvárosi orth. izr. hitközség

Timisoara-Temesvár, február 8. A Temesvár józsefvárosi hitközség tudvalevőleg az 1918—19. tanév elején elemi iskolát nyitott. Ezidőtájt a k. b. 10.000 zsidó lelket számláló Temesvárnak ez volt az egyedüli zsidó iskolája.

Az iskola a világháború iszonyu nyomása alatt természetesen csak nagyon szerény keretek között nyílt meg. Két nem nagy teremmel, két tanítóval és vagy 75 tanulóval. A fiatal intézet azonban szerencsésen működött és csakhamar 4 tanítóvá fejlődött, négy, lakásokból átalakított, nem ideális tanteremmel. Majd egy ötödik teremről is kellett gondoskodni: az iskola mellé alapított zsidó óvoda számára.

Az osztályok száma már elérte a 200-at és egyre jobban mutatkozott egy új iskolaépület emelésének szükségessége.

Amidőn a múlt esztendőben a hitközség Rothbart Jakabot (a bánáti Zsidó Nemzeti Szövetség disztelnökét) ültette az elnöki székbe, ez főcéljául tűzte ki egy új, modern iskola építését, hogy az óvoda aztán a régi iskola két termét kaphassa meg. Terve keresztülvitelében méltó segítő társra talált a nálánál nem kevésbé erősakaratu Vermes Ernő iskolaszéki elnökben, akiknek elterjesztésére a hitközség közgyűlése nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy egyik ingatlanát eladja és ennek árán, továbbá a gyűjtendő, önkéntes adományok segítségével felépíti az új, nagy iskolát.

Az építkezés múlt év augusztusában meg is kezdődött és ugyanakkor a gyűjtés is. Az adakozásban a hitközség tagjai és más iskolabarátok derekasán kivették a részüket. És hogy az oly jól sikerült, abban nagy része van Blum Mór volt hitközségi elnöknek — a jelenlegi elnök kisebbségben maradt ellenjelöltjének — aki utódjának működését nemcsak hogy el nem gáncsolta, hanem öt munkájában szeretettel támogatja és vele együtt felkereste a hitközség tagjait, adakozásra bírva őket.

Az építbizottság elnöke Vermes Ernő iskolaszéki elnök volt, aki rengeteg időt és energiát áldozott a szép ügynek, tagjai Rothbart Jakab hitközségi elnökön kívül Blum Mór szőlítő, Braun Ernő gyógyszerész, iskolaszéki gondnok, Fleischer Lipót az iskola igazgatója, Körper Mór malomigazgató, hitk. al-elnök, Kubicek Oszkár bankigazgató,

Latter Mihály téglagyáros, Mannheim Lajos szállító, Margittai Ignác kereskedő, Merbl Arnold műépítész, dr. Nemes Sándor orvos, dr. Nöbel Sándor ügyvéd, hitk. alelnök, Reiter Károly vállalkozó és Oberlander Ferenc vállalkozó.

Az udvar legmélyén, nagy kertel övezett, gyönyörű, kétemeletes épület bold. Klein Jakab építész-tanár és Merbl Arnold műépítész terve szerint készült és 4 nagy tantermet, egy 18 m. hosszú tantermet, folyosókat, igazgatói irodát, iskolai muzeumot stb. foglal magában. A homlokzatot egy Dávid-pajzsával kombinált menóra díszíti, körülötte: „Ki mér mievva v'tora ör” jelmonddal.

Az új épületet első ízben egy szék Wilenszky-matiné, másodsor egy jól sikerült szíjjum alkalmával veték ünnepélyes használatba. A tulajdonképeni rendeltetésének pedig január 29-én adott át, amidőn a lelkes tanulók — ezen iskola minden feltűnést kerülő, szerény, eszöndes, de komoly működésének megfelelően — minden külső ceremónia és hangos ünnepély nélkül, de annál nagyobb és meghatottabb belső örömmel leptek az új, kellemes és kényelmes épületbe. Az első tanítási órát mind-egyik osztály zsoltárok olvasásával töltötte és hálával gondolt mindazon nemeselekkü egyénekre, akik számukra ilyen pompás kulturóthont emeltek, de különösen Rothbart Jakabra, aki 3 évig volt az iskolaszéki gondnok, 6 évig annak elnöke, jelenleg ah itközség elnöke, de örökre ezen iskolának legmelegebb szívü barátja.

— A dán királyi pár Barcelonában Párisból jelentik: A Havas táviratiroda Lanceloni jelentése szerint a dán királyi pár ma odaérkezett.

Wells Nagy Világtörténete
 most már a félárnál is olcsóbban kapható.
 Milliós példányban írog közkezei ez a külső formájában is nagyszabású mű, mely az emberiség igazi történelmét tartalmazza. Nem száraz történetírás ez, hanem megírás módja érdekes, felelőssé, mint Wells egyéb munkái.
 A többszáz illusztrációval ellátott vászonkötésű mű
ára 960 lej.
 Megrendelhető az „UJ KELET” könyvosztályában

Péntek, 1923
 Egye
 lest
 Milye
 (Bucuresti
 Kelet tudó
 mint ismeré
 szövegeket
 amely hat é
 delést kapot
 kavardás tá
 szált a va
 hosszabbítot
 álló szerződe
 az érdekeit
 válságba ke
 mont viharo
 és ennek ala
 nel kapcsolo
 lalt köteleze
 a megrende
 sét. Ebben
 köző tőteleke
 30 ezer ton
 árban, 10 ea
 Hétfőn ke
 pénzügymin
 testtette az
 kat, hogy fe
 egész ország
 adkövetési b
 gyobb válla
 suak megad
 gok február
 hanyágukat.
 Elkészült a
 jószeről szö
 testből jelen
 zolós ülésé
 egy miniszte
 verseny üldö
 megalakítás
 ílés során a
 javaslatot vé
 a napokban
 testik jóváh
 Tovább em
 testközi rész
 hozszozgalo
 el tétőpontját
 tildandóan er
 elektrolyt-réz
 17 és egynege
 emelte.
 Német-olast
 tparban. A
 sz utóbbi idő
 nek eredmé
 lényegesen a
 DEVIZA
 Zürich — —
 Newyork — —
 Londen — —
 Páris — —
 Milano — —
 Prága — —
 Budapest — —
 Belgrád — —
 Bukarest — —
 Varsó — —
 Bécs — —
 Berlin — —

Közgazdaság

Egyelőre 45 milliós megrendelést kap a Resica a vasuttól

Milyen vasúti anyagot fog szállítani hat éven át a Resica és milyen árak mellett?

(Bucuresti-Bukarest, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt évben, mint ismeretes, a CFR vezérigazgatósága szerződést kötött a Resica-művekkel, amely hat évre szóló vasúti anyagrendelést kapott. A szerződés miatt nagy kavardás támadt, különösen azért, mert azáltal a vasut felbontotta, illetve nem hosszabbította meg a többi gyárral fennálló szerződéseit, aminek következtében az érdekelt vállalatok némelyike komoly válságba került. A szerződést a parlament viharos viták között megszavazta és annak alapján most a CFR a kölcsönös kapcsolatban és a szerződésben vállalt kötelezettsége alapján le akarja hívni a megrendelt vasúti anyag bizonyos részét. Ebben az évben a Resica a következő tételeket köteles leszállítani:

30 ezer tonna szm. különként 9.45 lejes áron, 10 ezer tonna rácsvas 12.90 lejes

áron, 3000 tonna szeszeg és trifon 19 lejes áron, 500 tonna vassziv, a pótlányok nélkül, 21.25 lejes áron, 1000 tonna komplett váltókészülék 22.70 lejes áron, 5500 tonna huzott vas 9.30 lejes áron, 1600 tonna vaskonstrukció 28 lejes áron, 250 tonna 5 milliméteren felüli vaslemez 10.80 lejes áron, 250 tonna kazánlemez 12.80 lejes áron, 5000 tonna speciális acélból készült bandázs 16.20 lejes áron, 500 tonna vagon és mozdony 26 lejes áron, 1200 pár komplett kocsi-kerek 22.75 lejes áron. Az összes árak franco Resica és Anna értendők. Minden évben ugyanez a mennyiség esedékes, de a CFR-nek joga van a rendelést 10 százalékkal növelni, vagy csökkenteni.

A fenti mennyiségből, illetve az 1929 évi kvótából egyelőre mintegy 45 millió értékű anyagot rendel meg a vasut.

Hétfőn kezdődnek az adókvetések. A pénzügyminisztérium közölte, hogy február 11-ikén, hétfőn az egész ország területén megkezdődik az adókvétési bizottságok munkája. A nagyobb vállalatok és a szabadfoglalkozások megadózatására delegált bizottságok február 20-án kezdik meg tevékenységüket.

Elkészült a tisztességtelen verseny áldozásáról szóló törvényjavaslat. Bukarestből jelentik: Tegnap este tartotta ülését az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium által a tisztességtelen verseny áldozásáról szóló törvényjavaslat megalkotására kiküldött bizottság. Az ülés során az uzoratorvényt helyettesítő javaslatot végleges formába öntötték és a napokban Madgearu miniszter elé terjesztik jóváhagyás végett.

Tovább emelkednek a rézárak. A nemzetközi rézpiacra már hetek óta tartó hozammozgalmat ügylészek még nem érte el tetőpontját. A brüsszeli rézkarcell az állandóan erős kereslet hatása alatt az elektrolit-réz árát „cif” európai kikötő 17 és negyedik centről 17 és fél centre emelte.

Német-olasz konkurrenca a műselyem-piacban. A nemzetközi műselyempiacon az utóbbi időben éles harc folyik, melynek eredményeképpen a műselyem ára lényegesen alászállott. Békés megegye-

zésre egyelőre semmi költés nincs, sőt a harc további kifezódését fogja maga után vonni a milánói La Soie des Châtillons műselyemszövődének az a terve, hogy Chemnitz közelében, Németországban nagy műselyemgyárat létesít. A milánói gyár már meg is vette az építkezéshez szükséges területet és a németországi vállalat több, mint 1000 munkással fog dolgozni, egyelőre 100 ezer kilogram napi kapacitás mellett.

Hirdetmény

A Citron- és Deutsch-család Talmud-Thora alapítvány pályázatot hirdet egy **מלמד** állásra, ki **הוראה ופיקוח** tudományában járatos, és képes a tanítást is felvállalni. Nevezett vallásos életű és jó pedagógus legyen. Igénylők pályázatukat a Citron- és Deutsch-család alapítvány elnökéhez, Deutsch Béla urhoz küldjék be, melyben korukat, családjuk számát, eddigi szolgálatukat igazoló okmányukat és fizetési igényüket is tüntessék fel.

Az állás **מלמד** elfoglalandó. A Talmud-Thora alapítvány nevében Medias, 1929 január 20-án.

Deutsch Béla elnök.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — **400 lejer**t kapható az Uj Kelet könyvosztáiban.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szombat délután fél 4-kor: Gyurkovics fiúk. Ifjúsági előadás nagyon olesó helyárrakkal. Kondor Ibolyával Betegh Bébivel, Solyom Gyözövel, Tompa Békával, Ihász Aladárral. Bevezető előadást tart: Kende János. Sorozatszám 255.

Szombat este 9-kor: Kiss és Kis. (Operette-ujdonság, 2-szor. Napi bérlet 25 C. Sorozatszám: 256.)

Vasárnap délután fél 3-kor: Erdészleány. (Kondor Ibolyával. Mérsékelt helyárrakkal. Szám: 257.)

Vasárnap délután fél 6-kor: Eltörött a hegedűm. (Operette-ujdonság Karácsonyi lívvel, Betegh Bébivel, Kun Magdával, Solyom Gyözövel, Tompa Békával, Ihász Aladárral. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám: 258.)

Vasárnap este 9-kor: Kiss és Kis. (Operette-ujdonság 3-szor. Napi bérlet 26. szám A. Sorozatszám 259.)

Hétfőn este 9-kor: Kiss és Kis. (Operette-ujdonság 4-szer. Napi bérlet 26. szám, B. Sorozatszám: 260.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Vasárnap délelőtt 11-kor: Malec-matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal. 1. Malec öngyilkos. 2. Malec szerelmes. 3. Malec nyomoz és 4. Malec golfjátékos.

A Nemzeti Színház és a Román Opera héti műsora:

Szombat: Nincs előadás. Vasárnap délután: Bohémek. Hetek.

A színházi iroda közleménye:

A Liliom filmen. Főszereplők: John Gilbert, René Adorée és Lionell Barrymore. Igazi világeseménye lesz a jövő héten a magyar színház filmmuosorának. Molnár Ferenc Liliomát fogják láthatni filmen. A Liliomot állandóan Amerika film-csodájának szokták nevezni. A helyárak maradnak mint rendezés 30, 20 és 10 lej. Előadások hétfőn, kedden és szerdán 3, 5, 7 órakor.

Kedden: Fráter Lóránd Nóta-estéje. Kedden lesz a Fráter Lóránd nagy izgalommal várt nóta-estéje. Legszébb

darabjait fogja elnótázni elmozsikálni a nóta- király. Műsora az egész estét betölti. A nótaestét nagyon mérsékelt ten emelt helyárrakkal tartják meg bérletszűnelben és jótékonycélra.

Kiss és Kis minden este. Ma este másodsor adják az ellenállhatatlannul mulattató nagyszerű zenéjű új operettet, a Kiss és Kis-t. Vasárnap este 9-kor harmadszor, hétfőn este ugyancsak 9-kor negyedszer adják a Kiss és Kis-t.

Holnap délután félháromkor Erdészleány, félhatkor Eltörött a hegedűm. Nagy műsora lesz holnap a színháznak. Két népszerű operette fog a délutáni órákban színpadra lépni. Délután félhárom órakor az Erdészleány-t adják mérsékelt helyárrakkal délután félhatkor pedig az Eltörött a hegedűm kerül színpadra.

Holnap vasárnap délelőtt 11 órakor mozi-matiné Malec-műsorral. A magyar színházban holnap délelőtt nagyszabású mozimatiné lesz 15 és 10 lejes helyárrakkal. Színpadra kerül: Malec öngyilkos, Malec nyomoz, Malec szerelmes, Malec golfjátékos.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szö 5 lej, vastagabb hetivel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknél 150 lej.

Utazók! BERKOVICSNE **ברקוביטש**
vendéglője legnagyobbitva
Oradea, str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-n. Mérsékelt ák. Kíváló házikonyha

T. Rölgyeim! Tekintsek meg saját parókákat
készítménybubi, transzformáció, poschtise
Hat hónapos villanyos ondulolás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10.**

Raktárhelyiség
száraz, világos, cca 220 m²
kiadó
Malom-ucca 28 szám.

Német és román nyelvet beszélő kereskedelmista, ellemisták és alsó osztályú gimnázisák korrepetálását vállalja. Cim a kiadóban.

Tűzifa
1. o. 80.-, 90.- és 105.- leiert aprítva, hazaszállítva kapható
Műszatalosárügyár R. T.-nál
Telefon 120.

Könyvelési és üzleti könyvek
különleges vonalzását készíti a
Cartea Românească
könyvgyár — Cluj
pontosan, jól és olcsón

TÖZSDE

A piacon még nem alakult ki a stabilizált forgalom

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1929 február 8 (Bador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	324-3240	—	—	49225	8235	11035	13694	65005	1923
Newyork	168-15	51955	51960	257	16750	5730	71180	3380	—
London	814-10	252370	252412	12411	814	278550	345175	16393	48484
Páris	659-659	2031	203150	—	66	224150	2732	13205	39075
Milano	882-882	27	2050	13390	830	3002	3723	17687	52325
Prága	49850	153850	153750	—	497	169650	2106	—	26
Budapest	2940-2940	506750	906350	—	2910	—	12409	54925	—
Belgrád	—	91262	91250	—	994	100750	1249	5933	176
Bukarest	—	31260	310	1510	—	34450	42737	2032	6050
Vasó	1920	5	830	—	1865	6430	7960	37887	—
Bécs	2368-2368	7340	73	—	2360	805112	—	47177	—
Berlin	4005-4005	12330	12336	—	3990	1306012	16914	80320	—

Száz lej árfolyama: (utó) Zürich 310, Páris 1540 Budapest 34450, Bécs 42575, Prága 2025

február 8.
kicsiny próféta
cremben olvas
ruhákban jöt
attal hallgatták
estélyi ruhák
a megmaradt.
hogyan jöjnek
dom. Palesztin
az ember be-
oblémába.
nába nem me-
lt problémák
gy kicsiny pró-
ni
düg azonban
a változásokra
nyilatkozat nem
les fentartással
efvárosi
s, Mannheim
gnac kereske-
esz, dr. Nemes
bel Sándor
eiter Károly
Ferenc vállal-
gy kertel öve-
es épület bold,
és Merbl Ar-
ut készült és
m. hosszú tor-
gatói irodát,
tal magában.
pajzsával kom-
lőtte: „Ki néz
attal.
ORSZÓLO
GFAJDMÁK
ELLEN
ATOKTÓL
EU 3 BUCAREST

Barcelona-ban
távirati mód
a dán királyi

Hotel „Terülj asztalkám“

15

Írta: CATHERINA GODWIN,

Persze: idegesen lapozgatott zsebkönyvében, most újra magához tért: hiszen saját vagyonának mérlegét kellett átvizsgálnia, — végre tudni akarta, hogy mi mindene van tulajdonképen!

Már emel a gondolatnál is szédült... azután madame Rosa Olea, a francia diva lunchra várta a 2098 számú privátlakosztályban... Ah, ezek a divák, stárok, koszos szépségek... istanem, este holtra fáradtan micsoda kielégülésekben volt már része — hogy rohant végig új és új álarcban a gyönyörök szigetén, amelyet a Terülj Asztalkám nyújtott a vendégeinek! Hány-szor élvezte ismeretlenül a beteljesülés kéjét, futtában, vágatában, hajszoltan, gyorsan, gyorsan! Milyen jó azoknak, akiknek idejük van rá, hogy csak a saját kívánságaik kielégítésének éljenek! Az ő számára mindezeknek a törekvéseknek valósága — lázas vízió csupán... Hiszen az az «élet», ami itt folyik, egyszerűen meglevencedett film csak, amely leperreg és ugyanazon a síkon szabad teret hagy az új játék számára.

Csak úgy süvített a lift, mikor Sin ur leszárgaldott privát bankházába, a hol meglepetésszerűleg akart megjeleni.

Mr. Parker, a minden hajjal megkent bankár, ravaszul mosolygott — oh, micsoda vén róka — vakmerő spekuláns, aki óráról-órára növelte a T. A. T. elnökének vagyonát és közben a sajátjáról sem feledkezett meg.

Szabad teret kellett neki engedni, ez az ember pénzügyi lángész volt, aki uralkodott a világpiac felett. Egy se-reg aktív rakott főnöke elé, akinek csak úgy zugott a feje... Számjegyek mindig csak számjegyek — a páncélszekrényhez vánszorgott, ahol bankjegyek és ékszerek halmozódtak.

Átnézte azt a hosszú listát, amely bir tokait, szigeteit, ültetvényeit, vadászterületeit, kastélyait és luxushajóit tartalmazta. Meg a rendjelek! Nemcsak széles mellét, hanem a hátát is teleaggathatta volna velük! Mr. Top nem tűzött jóslatában. A Terülj Asztalkám világhírű megalapítója tisztában volt vele, hogy ma ő a legnépszerűbb és egyúttal a leggazdagabb ember is kerek a világon.

Nagyot sóhajtott és leült egy magas aktaesomóra — lám, itt fekszik a szeneccelárcs is, amellyel mint kis ügy-nök, elkezdte nagy pályafutását.

Lélekzete zihált, szíve rendetlenül vert. A sok szivmasszázs és a legrefináltabb fiatalító szerek fikarcnyit se értek — őt kifacsarták, a sóvár tömeg vágyai kiszívták belőle a vért és velőt. Ördögbe is... megint zug a zsebtelfon — a 96. kapu portásának a hangját hallotta:

Mr. Top jelenteti excellenciádnak, hogy éppen most érkezett be a 781. garageba.

Két perccel később megjelent Top ur lesült képpel, kockás ruhában, széles vállal és sportszerű izmokkal. Mr. Sin szaporán pislogott gyulladt szemhéjjával és önkéntelenül végigsimitotta arcát a tükrökben, amelyben ott látta ül-

ni csikos öltönybe bújtatott, fáradt alakját, mintha csak jelenlegi társa és ő elcserélődtek volna egykori megjelenésüket.

— Morning, Sir! — Top ur még benne volt a lendületbe, napfény, friss levegő és élet áradt ki belőle. Most hogy az egész üzemi működött már, ő maga is kezdett mutatkozni. Végre is a közönség szerette, ha új emberek jönnek azt kedvelte, ami éppen aktuális volt s nem dicsőítette örökkön-örökké Sin urat, mint a nap hőst!

A nagy rendező végre ekilépett a rivalda fényébe, akármilyen regényes volt is Sin ur ur életpályája a litesgyerekekkel és hajópincérekkel egyetemben — Top ur viszont előkelő gentleman volt, amit a finom vendégek rögtön megéreztek.

— Sürgősen beszélmem kell önnel! — panaszkodott Sin ur, elégedetlenül lóbálva kezében a T. A. T.-ellenes liga röpiratait, melyeket aztán bosszankodva odacsapott az asztalra. — Ellen-ségeink száma növekszik, úgy látszik tőke áll a hátuk mögött!

Sin ur saját hátát bánatos arccal támasztá hátra a párnához.

— Well... — nyilatkozott Top ur és ő is helyet foglalt. — Ez előrelátható volt. Nem lehet örök időre megvásárolni az egész világsajtót.

Mr. Sin gyorsan végigsimitotta széles koponyáját, amely sajnálatos mértékben kezdett kopaszodni.

— A liga erős — mormogta. — Attól kell tartanunk, hogy a közönség hangulata megváltozik.

— Lehtéséges. — mosolygott Mr. Top — ezt a változást azonban mi meg fogjuk előzni. — Unott mozdulattal előhuzta zsebkönyvét. — Némli munkatöbbletünk lesz ezzel, annyi tény.

Én nem bírom tovább a maga tempóját! — fakadt ki Sin ur indulatosan. — Nézzen rám, mi lett bejőlem! — Csak úgy lihegett beszéd közben, — nyugalomra van szükségem... egyedülre... ezt be kell látnia végre! — Kérem, kérem, — csillapította fel emelkedve Mr. Top és megveregette társának egykor erős, most pedig puha, hervadt kezét. — Ön tuloz, ez amolyan kis toleráltság! Saját maga beszélt az imént rosz szándéku ellenfeleinkről, ne hagyja el ebben a pillanatban a helyét — maga nélkülözhetetlen jelenleg: alig hogy eltávozik odalenn a helyéről, máris dőlnek a panasz irodába a felszólamlások.

— Bánom is én! — kiáltott az elcsigázott főnök, — hadd panaszkodjam most egyszer én is! Én elutazom ebből a lokálból, ahol pillanatnyi nyugta sincs az embernek!

— Ez tévedés, — oktatta ki Mr. Top. — Éppen tegnap este ismerkedtem meg de Lacherene marquisval, aki három éve él itt a szállodában a legteljesebb izoláltságban. Pompás szám legújabb propagandajegyzékünk számára. Hol máshol található ilyen kolostori egyedüllétet, mint a Terülj Asztalkában! Vagyona kezelésének gondját leveszik róla, ételeit a pineér alkalmatlankodása nélkül, automatikusan találják elébe, mosdója, öntisztító fel-

szereléssel van ellátva, szobáit, melyek nek forgatható falai vannak, úgy takarítják ki, hogy gazdájuk mit sem lát, sem hall. Lássá, — lelkesedett Top ur, — csak a Terülj Asztalkában, minden népek legnagyobb légyotthelyén élhet valaki ilyen szabadon, kapcsolatoktól mentesen! — Bizony az egyedül-lét...

— Én is egyedül állok! — sopánkodott Mr. Sin. — Kim van nekem? Van egyetlen ember közelemben, aki szivből visel rám gondot? Talán a házi-orvosom? Minden órában máshol kinez, injekciókat szurkál belém, ha védtelenül ott ülök az Orgona előtt és mester séges napfényt áraszt a fejemre. Nem nam, — nekem a természet kell — hegyi levegő — erdő... magános pad a zöldben — én álmodozni szeretnék... és felejteni...

— Mi sem könnyebb ennél, — mondotta Mr. Top üzleti hangon és bőrkötésű liliput-katalógust huzott elő a zsebéből. — Kérem itt van, 318. rovat, C körzet.

Már meg is nyomott egy gombot és nyomban fehér fény gyulladt fel.

— A magányos erdei pad husz perc múlva szabad lesz, — közölte Top ur. — Jöjjön velem, — folytatta csillapító hangon, — addig csinálunk egy kis kéj utazást. Mindjárt úgy érzi magát, mint ha ujjászületett volna!

Már rohant is velük sebesen lefelé a lift, aztán szédítő iramban száguldtak tovább három percig egy gyorsvo-ut kocsijában és ime egyszerre csak tengerzugást lehetett hallani, fenyőillat csapta meg az orrukat, bárkák tüntek

fel, elegáns nők és férfiak strandruhában és zenekar vidám melódiai hangzottak fel.

— Lélekzeni! — vezényelte Top ur, — Bevallom, hogy magam is csak másodsor vagyok itt — ez aztán fejedelmi egészségügyi berendezés — nézze ezt az elragadó kis szökét, a híres állatszelidítőmöt. A párisi Paquin legújabb fürdőtrikó-költeményét hordja. Oriási plakát ordította feléjük:

USZÓVERSENY

Tazmánia uralkodó hercegnője osztja ki a díjakat

Itt aztán üzembem volt ami jó és ami drága!

— Elég, elég, lihegte a szegény Sin ur, — torkig vagyok a mondén élettel! A mondenség a világ ellensége és a világi az élet gyilkosa!

— Ha az ember kiélvezte az életet, akkor könnyen filozofusá válik, — gunyolódott Mr. Top. — Akik itt hemzsegek, azoknak egyszerűen az a céljuk, hogy megmutassák magukat, üzleteket csináljanak egymással — kiki egy-egy árucikk, ajánlja önmagát és tulbecsüli a saját árát...

— Mr. Top nagyot köpött a tengerbe, mint egykoron a hajón.

Áhá... most Sin ur nevetett egyet, de olyat, hogy egész petyhüdt teste rázkódott: ő aztán átkozott jó üzletet csinált magából!... De azért ez még is pompás helyecske, — a kis nimfákat egészen jól szivlelhet, ámbár... olyan sok nimfa akad...

— Jöjjön, — bátorította Mr. Top és kifizette a jeges limonádéjukat; visszarobogtak oda, ahonnan elindulak.

(Folyt. köv.)

Előkészületben

SZABÓ IMRE

utijegyzetei

AZ UJ BALKÁN

A Balkán népei a béke tizedik évében

A balkáni zsidóság az új világhelyzetben.

Besszarábia, Bukovina, Erdély, Dobruza, Orománia, Bulgária, Törökország, Jugoszlávia, Görögország,

Előjegyzéseket elfogad az Uj Kelet könyvosztálya

SZERKESZ

Ejeli

KIADÓHIV

Sír.

ELŐFIZET

Egész

Nevet

Egy hó

X évfol

1929 Fe

* 5689

Eg

A marosv

Nem szoktu
ket országos
gyon jól me
lokális érteke
deklódésre
től. Az a vá
hogy különbö
illetnének a
kenységét, só
gyanok boisme
a nehézsége
nak az első
sok olyan do
melyek egyé
volna meg az
S ha most ne
jelentőségű
punk vezetőh
nik, mintha
akarnánk du
sogét, hanem
ükusnak tart
teto szavunk
egy helytelen

Tegnap
hogy felosz
rost t
nevezte az in
óta vajudó ké
a kmevezéssel
mogoldást is
ban atanáso
volna. A nem
sikernek köny
főlényesen n
ban a tanács
marosvásárhe
ebben a kérd
kormányfal.
intermaris b
szintén sikern
ez a része egy
ánk s ebben
mi megjegyze

Annál nagy
azonban kous
ság képviselő
ték az interir
zsidó származ
Miklóst kinev
ba, ő azonban
sárhelyi tago
nisége és nyi
ségében kerü
tagjai közé.
lönösen pedig
kot senki sen
blokknak az
natkozó észre
lembe azok a
est az ügyet

Nem hivattk
legutóbbi vá
paraszpart ép
különböztetett
Zsidó Választ
ennek a magad
ebben a par
relative ked
érhetett el, ne
az a tízéves
nemzeti paras
Blokk között
mossá tette ve
kérdésben eze
véleményét ki
ezekre az érzo
legtü szempont